

UREDNIŠTVO:

LJUBLJANA, KNAFLJEVA
ULICA ŠTEV. 5

TELEFON 31-22 do 31-26

ROKOPISI SE NE VRAČAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

UPRAVA IN INŠERATNI
ODDELEKLJUBLJANA, KNAFLJEVA
ULICA ŠTEV. 5

TELEFON 31-22 do 31-26

POST. ČEKOVNI RACUN
V LJUBLJANI ŠT. 11.739

OGLASI PO CENIKU

UPRAVA IMA SVOJI PODRUŽ-
NICE V CELJU IN MARIBORU

* GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE *

Temeljna načela Narodne fronte Jugoslavije

Beograd, 6. avg. Na današnjem dopoldanskem zasedanju je prvi kongres Narodne fronte Jugoslavije soglasno sprejel naslednja temeljna programska načela Narodne fronte Jugoslavije:

1. DRŽAVNA CELOTA IN NEODVISNOST JUGOSLAVIJE:

Kot veren tolmač skupnih interesov in najglobljih občutkov naših narodov postavlja Narodna fronta na prvo mesto med svojimi načeli ohranitev državne celote in neodvisnosti demokratične federativne Jugoslavije. Boj za popolno zedinjenje vseh naših narodov, tudi onih, ki so bili do sedaj razdeljeni in pod oblastjo tujih imperialistov, izpostavljeni brezobzirnemu narodnemu zatiranju, je delo vseh narodov Jugoslavije.

2. BRATSTVO IN ENOTNOST NAŠIH NARODOV:

Bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije je svetinja, proti kateri se nihče ne sme pregrešiti; pridobitev, ki jo mora varovati in braniti vsak rodoljub, prav posebno pa še pristaš Narodne fronte. Obsega vse naše enakopravne narode ne glede na rod in vero, ne glede na to, ali žive kot celota ali kot manjšine v mejah demokratične federativne Jugoslavije. Narodna fronta se bo borila proti vsakemu poskusu, da bi se oživel kateri koli šovinizem, hegemonistična ali separatistična težnja, da bi se podpihovala narodna, verska ali plemenska mržnja.

3. POPOLNA ENAKOPRAVNOST NARODOV V DEMOKRATIČNI FEDERATIVNI JUGOSLAVIJI:

Narodna fronta je prepričana, da bi bila enotnost in bratstvo naših narodov nemogoča brez njihove popolne in resnične enakopravnosti, ki se izraža v federativni ureditvi državne skupnosti narodov Jugoslavije, ki je bila določena na drugem zasedanju AVNOJ-a. Zato se bo Narodna fronta tudi nadalje vztrajno in dosledno borila za ohranitev in nadaljnji razvoj narodov Jugoslavije kot temelja novega državnega reda.

4. JUŽNOSLOVANSKO BRATSTVO IN BALKANSKA SOLIDARNOST:

Narodna fronta Jugoslavije smatra za svojo dolžnost, da varuje in vedno bolj krepki bratstvo in enotnost južnih Slovanov, kakor tudi, da goji in nadalje razvija prijateljstvo in solidarnost med balkanskimi narodi. To bo obenem velik doprinos k miru na Balkanu in temelj svobodne in srečnejše bodočnosti južnoslovanskih in vseh balkanskih narodov.

5. BRATSKA ZVEZA, SODELOVANJE IN VZAJEMNA POMOČ S SOVJETSKO ZVEZO:

Narodna fronta je prepričana, da bomo mogli svojo neodvisnost in vse ostale pridobitve našega narodno-osvobodilnega boja najbolje ohraniti in da se bomo najbolj gotovo izognili novi nevarnosti imperialističnih osvoviteljev, dokler bomo bratsko povezani z veliko Sovjetsko zvezo in dokler se bomo naslanjali na njeno resnično prijateljstvo in nesebično pomoč.

6. SLOVANSKA SOLIDARNOST IN SODELOVANJE:

Narodna fronta bo delala za bratsko in čim tesnejše sodelovanje z vsemi slovanskimi narodi, da bi na ta način zagotovili svojo neodvisnost in svoboden notranji razvoj in ustvarili nezavzemljiv branik proti novim osvajalnim vojniam in da bi dali svoj del pri graditvi svetovne kulture.

7. PRIJATELJSTVO Z VSEMI SVOBODOLJUBNIMI NARODI:

Narodna fronta Jugoslavije bo delala na to, da se stalno poglablja prijateljska povezanost naših narodov z vsemi svobodoljubnimi narodi, v prvi vrsti z našimi zavezniki iz te vojne: Anglijo, Združenimi ameriškimi državami in Francijo, da bi se zagotovil mir, uničile fašistične in protidemokratske klice in uresničilo medsebojno gospodarsko in kulturno sodelovanje.

8. MIR MED NARODI:

Narodna fronta se bojuje za okrepitev miru med narodi, zato bo podpirala vsako sodelovanje Jugoslavije v organizaciji Združenih narodov in pri vseh mednarodnih akcijah in organizacijah za mir. Podpirala bo vsak ukrep, ki bo stremel za okrepitvijo naše jugoslovanske vojske kot činitelja miru na svetu.

9. BOJ PROTI FAŠIZMU IN REAKCIJI:

Narodna fronta se zavzema za popolno uničenje ostankov fašizma in njegovih reakcionarnih izvorov v naši deželi in po vsem svetu, za neusmiljeno kaznovanje vseh fašističnih vojnihih zločincev, za krepko sodelovanje svobodoljubnih sil vsega človeštva pri tej veliki nalogi. Od njene izvršitve je odvisna bodočnost človeštva, kulture in napredka.

10. LJUDSKA OBLAST:

Narodna fronta stoji krepko in neomajno pri obrambi demokratične ljudske oblasti, temeljni pridobitvi narodno-osvobodilnega boja, največjem plodu zmage osnovnih ljudskih množic, ker ve, da je takšna oblast močno orožje ljudstva pri njegovem boju za lepšo bodočnost, za srečo in blaginjo delovnih množic.

11. REPUBLIKANSKA OBLIKA VLADAVINE:

Narodna fronta smatra, da se ne da združiti ohranitev bratstva in enotnosti naših narodov, federativna ureditev države in resnična demokracija v Jugoslaviji z monarhistično obliko vladavine, in se bo zato bojevala, da bo pri svobodnih volitvah v ustavotvorno skupščino dal narod svoj glas za republikansko obliko vladavine, ker je to edini glas, ki ustreza interesom vseh naših narodov.

12. DEMOKRATIČNE PRAVICE LJUDSTVA:

Narodna fronta smatra, da je v novi demokratični federativni Jugoslaviji treba zagotoviti ljudstvu najpopolnejše

demokratske pravice: svobodo vesti in vere, svobodo zborovanj in govora, svobodo združevanja, svobodo tiska. Vse volitve se morajo vršiti z neposredno, tajno in enako pravico glasovanja. Sovražnikom demokracije, ki so se umazali s sodelovanjem z okupatorjem, je treba odvzeti demokratske pravice.

13. SILA IN MATERIJALNA SREDSTVA DEMOKRACIJE:

Narodna fronta smatra, da je za okrepitev in nadaljnje izgrajanje demokratičnega reda treba ne samo razvijati demokratske oblike, temveč tudi to, da materialna sredstva oblasti še naprej ostanejo v rokah delovnih slojev. To je prav za prav bistvo demokratičnega preobrata, ki je izšel iz ljudske vstaje.

14. NARODNA FRONTA IN LJUDSKA OBLAST V DEMOKRATIČNI FEDERATIVNI JUGOSLAVIJI:

Narodna fronta smatra, da se more v današnjih časih nova demokratična federativna Jugoslavija izgrajevati samo pod političnim vodstvom naprednih demokratičnih sil, zastopanih v protifašističnih organizacijah, v političnih strankah in skupinah, ki sestavljajo fronto, ob najaktivnejši udeležbi samih narodnih množic.

15. UDELEŽBA LJUDSKIH MNOŽIC PRI DELU OBLASTEVI:

Narodna fronta Jugoslavije bo delala za čim popolnejšo udeležbo širokih narodnih množic neposredno pri organih oblasti in pri aktivni podpori narodnih oblastev. S tem se bo razvijala bo pri ljudstvu duh samokritike in smisel za zdravo kritiko vseh nepravilnosti pri delu organov oblasti in narodnih predstavnikov. Skrbela bo, da bodo višji organi oblasti vršili nadzorstvo nad nižjimi organi, in bo onemogočila vsako zlorabo.

16. BUDNO NADZORSTVO NAD DEMOKRATIČNIM IZVRŠEVANJEM OBLASTI:

Narodna fronta se bo najodločneje bojevala za pravilnost organov ljudske oblasti. Zahtevala bo od vseh organov oblasti, naj postopajo z ljudstvom demokratično, strogo po zakonu in pravično. Borila se bo proti vsem pojavom birokracije, samovolje, teptanja zakonov, korupcije in protekcije. Razvijala bo pri ljudstvu duh samokritike in smisel za zdravo kritiko vseh nepravilnosti pri delu organov oblasti in narodnih predstavnikov. Skrbela bo, da bodo višji organi oblasti vršili nadzorstvo nad nižjimi organi, in bo onemogočila vsako zlorabo.

17. ODGOVORNOST ORGANOV OBLASTI:

Narodna fronta zahteva polno in stvarno odgovornost za vsakega nosilca katere koli funkcije ljudske oblasti, začeti od najnižjega pa do najvišjega organa. Politično odgovornost, ki je zagotovljena z volilnim načelom, je treba dopolniti tudi s kazensko odgovornostjo, osebno in materialno, pred rednim sodiščem ne glede na položaj organa, ki je odgovoren.

18. JUGOSLOVANSKA ARMADA:

Narodna fronta je ponosna na našo mlado in slavno Jugoslovansko armado, ki je nastala in rastla obenem z njo. Napravila bo vse, da se bo Jugoslovanska armada, prava ljudska vojska, razvila, opremila s sodobnimi sredstvi, dobila visoke strokovne kadre in usposobila za svoje velike naloge: da zagotovi državno samostojnost, da varuje mir in da jamči za mirno izgraditev demokratične federativne Jugoslavije. Fronta bo delala za to, da bodo borci Jugoslovanske armade dobili zasluženo priznanje in da se jim bodo nudile vse možnosti, dostojne njihovih žrtev.

19. OBNOVA IN IZGRADITEV DEŽELE:

Narodna fronta bo mobilizirala ljudske sile, da bi se naša zemlja čimprej obnovila, da bi se naše gospodarstvo gradilo na načrtnem temelju. V tem pogledu je potrebno tole: 1) elektrifikacija in industrijalizacija, 2) krepitev državnega sektorja gospodarstva, 3) razvoj širokega in množičnega gibanja zadružništva med kmeti, obrtniki in srednjimi sloji. Narodna fronta priznava zasebno lastnino in zasebno iniciativo v okviru splošnega gospodarskega načrta.

20. BOJ PROTI ŠPEKULANTOM IN IZKORIŠČEVALCEM LJUDSTVA:

Narodna fronta bo vodila neusmiljen boj proti špekulantom in izkoriščevalcem ljudstva. Za to borbo bo aktivizirala najširše ljudske množice, jih bo gospodarsko organizirala in jim kazala, da je boj proti špekulantom in izkoriščevalcem sestavni del preganjanja sovražnika in naporov za boljše življenje delovnega ljudstva.

21. TEHNIKO IN ZNANOST LJUDSTVU:

Narodna fronta bo skrbela, da se bosta tehnika in znanost čim širše uporabljali v vseh predelih življenja in dela narodnih množic, da bi se dvigala njihova življenjska raven. Izpodbujala in podpirala bo razvoj iznajditeljskih in tvorilnih talentov, znanstvenim delavcem pa bo zagotovila najbolj povoljne pogoje za organizirano znanstveno delo.

22. SOCIALNA VARNOST:

Narodna fronta se bo borila za popolno uresničenje pravice do dela, pravice do odmora, pravice do zdravljenja za vsakega telesnega in razumskega delavca, kakor tudi za preskrbo v starosti in v primeru nesposobnosti za delo. Borila se bo tudi za to, da se preskrbe, vzgoje in da napredujejo vse žrtve osvobodilne vojne in prejšnjih vojn. Fronta se bo bojevala, da se ustrezajoče oblike socialnega zavarovanja razširijo na delovno ljudstvo na vasi. Narodna fronta se bo bojevala, da se bodo otvorile široke mreže sanatorijev in zdravilišč, invalidskih in dečjih domov in kolonij za najširše sloje mesta in vasi.

23. LJUDSKO SODSTVO:

Narodna fronta Jugoslavije je za sodišča, ki jih voli ljudstvo, pri katerih sodelujejo predstavniki narodnih mno-

žic in ki jih ljudstvo nadzoruje. Ljudsko sodstvo je obenem sredstvo, da se našim zakonom podrede v polni meri tako posamezniki kakor tudi organi državne oblasti, da se zaščiti vse temeljne pravice naših državljanov in da se obravnajo demokratične pridobitve ljudstva. Z javnim tožilcem kot varuhom zakonitosti in pravilnosti dela organov oblasti in državljanov mora biti ljudsko sodstvo eden stebrov naše ljudske države.

24. ZDRAVSTVENA POMOČ LJUDSTVU:

Narodna fronta bo razvijala zdravstveno zavest pri ljudstvu in se bo trudila, da bodo vsi državljani dežele uživali polno zdravstveno zaščito v ambulantskih, polikliničnih in bolniških ustanovah. Posebno pozornost bo posvetila zaščiti mater in otrok, dečjim dispanzerjem, jaslicam, ženskim svetovališčem in porodničnicam. Borila se bo za boljše higijenske in sanitarne razmere v vaseh in mestih, za zboljšanje prehrane, stanovanj in obleke, za preskrbo brezvodnih krajev z vodo. Prodaja zdravil in sanitarnih sredstev ne sme biti vir osebne bogatitve. Ustvarjati je treba nove zdravniške kadre in jih pravilno porazdeliti po vsej deželi.

25. PROSVETA ZA VES NAROD:

Narodna fronta zahteva za vse državljane pravico do šolanja in prosvete, obvezno šolanje do končanega 15tega leta, brezplačno šolanje siromašnih. Zavzela se bo za osnivanje prostrane mreže šol, prosvetnih ustanov in tečajev po vsej deželi, za hitro in popolno odstranitev nepismenosti. Fronta bo skušala razširiti med najširšimi ljudskimi množicami pridobitve materialne in duševne kulture.

26. OSVOBODITEV ŽENE:

Narodna fronta se je vedno aktivno zavzemala za enakopravnost žene. Danes, ko je ta enakopravnost dosežena, mora biti njeno nadaljnje okrepjevanje in popolna udeležba žena v vseh predelih političnega in državnega življenja ena glavnih nalog vsakega pristaša fronte.

27. VSE MOŽNOSTI MLADINI:

Narodna fronta bo izvajala vse pravice, ki jih je mladina priborila, njeno pravico, da se udeležuje pri graditvi osvobodjene domovine in v političnem življenju dežele. Podpirala in razvijala bo mladinske organizacije, ki zbirajo mladih za uresničenje priborjenih pravic in ki jo navajajo na delo za obnovo dežele. Posebno bo okrepila sodelovanje mestne in šolske mladine s kmeti. Fronta se bo trudila, da mladini zagotovi polno možnost šolanja, poln telesni in duševni razvoj.

28. ZA BOLJŠE ŽIVLJENJE KMETA:

Narodna fronta se bo borila za hitro uresničenje agrarne reforme po načelu: »Zemljo tistim, ki jo obdelujejo«, za tako rešitev vprašanja dolgov, ki ustreza interesom najširših slojev delovnega kmečkega stanu, za tako davčno politiko, ki bo glavna davčna bremena prenesla na one, katerih dohodek od narodnega bogastva je največji. Fronta se bo uprla vsakemu poskusu, da se ustanavljajo karteli in druga monopolska združenja za izkoriščanje delovnega kmečkega stanu. Delala bo za razvoj kmetijskega zadružništva in za to, da se ono krepko poveže z mestnim zadružništvom in z državnim gospodarskim sektorjem. Skrbela bo, da se organizira kredit in hitra pomoč pri obnovi kmetijskih gospodarstev, sežganih hiš, kakor tudi sploh pri dviganju zdravstvene, kulturne in prosvetne ravni vasi.

29. ZA BOLJŠE ŽIVLJENJE DELAVCEV:

Narodna fronta poudarja kot eno svojih temeljnih zahtev zagotovitev, okrepitev in razširjenje političnih, gospodarskih in socialnih pravic, ki jih je delavski razred Jugoslavije priboril s svojim velikim doprinosom za osvoboditev in zedinjenje jugoslovanskih narodov. Obenem bo Narodna fronta napela vse sile, da razvije udarništvo, poklicno zavest in delovno disciplino, kakor tudi, da priskrbi dostojno priznanje tistim, ki se izkažejo s svojo marljivostjo in nesebičnim delom. Na ta način se bo delavski razred usposobil za še aktivnejšo udeležbo pri obnovi dežele in bo postal še močnejši činitelj pri izgraditvi države.

30. POMOČ INTELIGENCI:

Vedoč, kakšne vrednosti je sodelovanje ljudske inteligence pri obnovi dežele, bo Narodna fronta napravila vse, da pomaga talentiranim mladim ljudem razviti njihove intelektualne sposobnosti v korist ljudstvu, da pogloblje sodelovanje z delavci in kmeti. To je edina pot, po kateri more inteligenca razviti svoje tvorne sile, priboriti sebi boljše življenje in omogočiti neoviran razvoj znanosti in tehnike, književnosti in umetnosti.

31. PODPORA SREDNJIM SLOJEM:

Narodna fronta se bo borila proti temu, da bi monopolistični kapital še naprej izkoriščal srednje družabne sloje. Podpirala bo njihovo podjetnost v gospodarstvu pri obnovi porušeni krajev na vseh poljih, kjer privatna iniciativa dosega koristne rezultate. Mestni srednji sloji se bodo najbolj znašli v dobi načrtnega gospodarstva, če se povežejo z delavci, kmeti in ljudsko inteligenco: naša fronta jih bo napotovala v tej smeri.

32. ZAKAJ ENOTNA NARODNA FRONTA?

Za enotnost naroda, izraženo v Narodni fronti, ni dovolj, da se ustanovi začasna koalicija strank. Nujno je, da se izgradi in okrepi nezlomljiva zveza naših delovnih množic in vseh svobodoljubnih ljudi. Člani fronte kot posamezniki, neposredno včlanjeni, ali kot člani svojih strank, skupin in organizacij, se bodo trudili, da bo ta zveza dovolj močna in enotna, da bi zagotovila demokratičen red, v katerem bo interes delovnih množic obenem politična linija celotne državne delavnosti.

Pozdravni govori zastopnikov Narodnih front federalnih enot

na I. kongresu Narodne fronte Jugoslavije

Beograd, 6. avg. V imenu Narodne fronte Hrvatske je pozdravil I. kongres Narodne fronte Jugoslavije minister za zunanje zadeve Narodne vlade Hrvatske Vicko Krstulović z govorom, v katerem je med drugim dejal:

Narodna fronta Hrvatske se je razvijala in kovala v ognju oborožene borbe hrvatskega ljudstva za njegov narodni obstanek, v borbi proti okupatorju in v borbi proti domačim izdajalcem. Njena vloga na polju političnega edinstva, bratstva, pri razbijanju škodljive protinarodne politike je velika. Njeni napori pri zbiranju ljudskih vrst za borbene vrste, njeni napori pri izgradnji naše slavne in ljudske armade, njeni napori da okrepitve narodne oblasti so prav tako dosegli pomembne in velike uspehe. S pravilno politiko se je fronta posrečilo razbiti in onemogočiti izdajalsko politiko zavražanja ljudskih sil, politiko pasivnosti in sodelovanja z okupatorjem, ki jo je vodil Maček s svojo kliko. Omogočila je, da s to pravilno politiko napravi razlikovanje v vrstah hrvatskega ljudstva, omogočila je pravi ljudski pristojem in funkcionarjem Hrvatske seljačke stranke, da se vzdignej iz svojega težkega položaja in stopijo v vrste enotne fronte in enotne borbe in da s svojim izvršnim odborom igrajo vlogo pri edinstvu hrvatskega naroda. Tudi danes predstavljajo pristaši HSS s svojim odborom enega izmed pomembnih delov Enotne fronte Hrvatske. Politiki Enotne fronte Hrvatske se je posrečilo zbrati vse srbski narod na Hrvatskem, ki je od prvega pričetka naše borbe dal množična junaštva in ogromne žrtve v borbi za bratstvo in enakopravnost naših narodov (burno odobravanje). Srbski narod skupno s hrvatskim narodom tvori danes Enotno fronto, homogeno in trdno. (Odobravanje.)

Politiki Enotne fronte Hrvatske se je posrečilo, da s svojo pravilno politiko napravila diferenciacijo v vrstah katoliške duhovštine. Njej se je posrečilo, da vključi v svoje vrste pričašče duhovnikov, skupno z monsignorom Rittigom, čigar velika zasluga je zbiranje narodnega duhovništva v enotni fronti in očuvanje svobode in edinstva našega ljudstva. Pri izgradnji enotne narodne fronte je Narodna fronta Hrvatske dosegla danes takšne uspehe v borbi, da se ne more pretiti preko njih, ne da se omeni neobčične in uporne borbe Komunistične partije (dolgotrajno ploskanje).

Nato je govoril o politiki dr. Mačka in dejal:

Dolžnost mi je, da danes spregovorim nekoliko besed tudi o tem in da prekličam njegovo izjavo, ki jo je dal v zadnjih dneh tujih novinarjem v tujini, namreč, da se misli vrniti v domovino, ker meni, da so se politične razmere v domovini nekoliko uredile, čeprav mu je to maršal Tito zabranil. V resnici lahko rečem: Hrvatsko ljudstvo pričakuje njegov prihod in zahteva njegov prihod, toda ne kot političnega voditelja, temveč da položi ljudstvu račun o svojem štiriinletnem delu.

Danes, ko je treba na tem kongresu določiti program in statut skupnega življenja in ko je treba izvoliti enotno vodstvo, lahko izjavim, da bo enotna fronta Hrvatske dala vse za ustvaritev tega programa, statuta in vodstva in za izpolnitev onih nalog, ki jih bo vodstvo postavilo pred nas.

V imenu Osvobodilne fronte Slovenije

je navzoče pozdravil Jost Vidmar. »Osvobodilna fronta Slovenije,« je dejal, »ima za seboj slavno zgodovino. Ustanovljena je bila 27. aprila 1941. leta iz raznih naprednih ljudskih struj, strank, frakcij in skupin in se je ves čas borila za svobodo in politično edinstvo slovenskega naroda. V teku narodno osvobodilne borbe je Osvobodilna fronta izvršila svojo prvo nalogo, osvobodila je Slovenijo okupatorja in končno skovala bratstvo jugoslovanskih narodov in izvršila popolno osvoboditev Slovenije. Istočasno pa je Osvobodilna fronta opravljala tudi ogromno notranje delo v združevanju in zbiranju slovenskih ljudskih sil.«

Potem, ko je poudaril, da se je Osvobodilna fronta razvila iz 18 različnih skupin v današnje vsenarodno gibanje v Sloveniji, je Jos. Vidmar nadaljeval:

»Za vse to ima neprecenljive zasluge najnaprednejša stranka, ki je kdaj obstajala v Sloveniji, svojemu ljudstvu najzvestejša stranka — Komunistična partija. S svojim neumornim izobraževanjem nas nekomunističnih ljudi, s neumornim izobraževanjem ljudskih množic v Sloveniji je dosegla to, kar se je tako jasno pokazalo na I. kongresu in Ljubljani, da je ljudstvo popolnoma edino, da v bodočnosti ne želi nikoli več nobene stranke, temveč, da želi samo enotno ljudsko voljo. Mi Slovenci se zavedamo, da moramo edinstvu in bratstvu jugoslovanskih narodov dovesti ne samo svojo delež v krvi, ki smo ga dali v narodno osvobodilni borbi, temveč tudi poleg tega svoj politični delež. Kot poklon, kot darilo, kot doprinos bratstvu in edinstvu jugoslovanskih narodov vam prinašam popolno edinstvo slovenskega naroda. (Dolgotrajno ploskanje):

V imenu delegatov Črne gore

je govoril predsednik Narodne skupščine federalne Črne gore Miloš Rasković:

»Enotna fronta Črne gore je sprejela z velikim navdušenjem vest, da se ustvarja Enotna fronta Jugoslavije, da se ustvarja enotna politična organizacija, ki se bo postavila v

pravilno službo koristi svojih narodov in ki se bo potrudila, da brani, učvrsti in vzgoji onega novega duha, ki je vnesen v novo Jugoslavijo v smislu bratstva, edinstva, enakosti in enakopravnosti. (Ploskanje)

V Crni gori v Narodno osvobodilni fronti ni ne skupin ne skupinic, ker ljudstvo tega neče. Ljudstvo neče tega, kar je bilo in kar ga je privedlo do propasti, ker že sam spomin na to v Crni gori izkiva mržnjo in prezir. Enotne narodne osvobodilne fronte v Crni gori oklepa vse, kar je domoljubnega, vse, kar je ljubilo in branilo svojo domovino. V krogu Narodno osvobodilnih front je nad 80 tisoč članov članov USAOJ-a. AFZ-u v Crni gori se je posrečilo, da izvede popolno organizacijo in da v svoje vrste vključi vse domoljubne žene Črne gore. Tako je Narodna osvobodilna fronta v Crni gori pripravljena, da pričaka vsak položaj in da premaga vsakega sovražnika.«

Financi minister zvezne vlade Sreten Žujović je kot

predstavnik Enotne narodne fronte Srbije

v svojem govoru med ostalim dejal: »Se nikoli ni bilo v politični zgodovini našega naroda takšne ustvaritve, kakor je tvorba Enotne narodne fronte, vzklile iz politične borbe naših narodov in ljudskih množic ter izoblikovane v veliki narodno osvobodilni borbi za svobodo in neodvisnost. Se nikoli ni bila v naši deželi ustvarjena takšna organizacija in se nikoli ni mogla biti ustvarjena. Enotna narodna fronta se je lahko pojavila samo tam, kjer so ljudske množice pravilno uvidele svoje koristi in so se mogle na osnovi globljih življenjskih izkušenj zediti v borbi za svoje pravice, za svojo svobodo.

V čem sta bistvo in tajnost Enotne narodne fronte? Ona je v moči in edinstvu narodnih množic, ki so se znale in umele bodisi pod vodstvom svojih vodstev, bodisi brez njih, često pa tudi proti svojim vodstvom, združiti prav na onih osnovah, ki so izraz koristi domovine in ljudstva. Naša fronta se ni ustvarila v medsebojnem trenju, v konkurenčni politični borbi posameznih strank, temveč se je ustvarila v slogi in v zedinjenju ljudskih množic, v enotnosti osnovnih frontnih organizacij na terenu. Ako ne bi bilo tega, ako ne bi ljudstvo samo odvrigo razlik, ki so jih prinesla razna politična mišljenja, če ne bi ljudstvo samo spoznalo svoje rešitve v edinstvu svoje borbe, bi se nikoli ne posrečilo ustvariti popolnega edinstva narodov.

Narodno osvobodilno fronto je v vojnih okoliščinah ustvarilo oboroženo ljudstvo v borbi za svojo svobodo in neodvisnost. Naša fronta v dobi vojne je bilo ljudstvo v borbi proti okupatorju (Ploskanje). Če cenimo danes žrtve naših narodov, jih ne cenimo zato, ker se je borba narodov vodila na osnovi pogodb posameznih strank, temveč zato, ker se je vodila na osnovi združene borbe oboroženih narodov v prelivanju krvi za svojo svobodo in neodvisnost. (Ploskanje).

Ta fronta je s krvjo okrepila edinstvo naših narodov in ustvarila čvrsto politično edinstvo Narodno osvobodilne fronte (Ploskanje). Iz te fronte, tovariši, je vzklila tudi naša Jugoslovanska armada, naša narodna oblast in naša demokratična federativna Jugoslavija (Ploskanje) in vsi naši nadaljnji poskusi pri urejanju in okrepitvi naše Narodne fronte morajo izhajati iz misli o dolžnosti, ki jo imamo, da za vedno ohranimo čisto in sveto prelitto kri, na kateri je sezidana Narodno osvobodilna fronta (Odobravanje).

O vlogi Narodno osvobodilne fronte v Srbiji je govornik dejal: »Se danes so ljudje, ki vodijo prepire o Srbiji, se so takšni, ki menijo, da je vloga srbskega naroda in Srbije takšna, kakršna ji je hotel pripisati stari protinarodni režim, da mora srbski narod služiti kot orodje za zatiranje drugih narodov v Jugoslaviji in da naj postane srbski narod protitečaj za politično mešetarjenje z reakcionarji ostalih narodov Jugoslavije. So tudi takšni, ki se še danes oslanjajo na to in mislijo, da v Srbiji še ni doseženo politično edinstvo. Menim, da moremo vsaj za čas po osvoboditvi, če ne več, trditi, da je srbsko ljudstvo, če ni v svoji fronti izrazilo teh političnih mišljenj in odklonilo vse stare politične stranke, izrazilo enotnost naprednih političnih mnenj, struj, skupin in strank (Ploskanje). Mislim, da ni potrebno iskati politikov, ki so izven fronte in proti fronti (Ploskanje) in vzklikati: 'Tako je!' Mislim, da bosta naše edinstvo in sila skupne politične misli zadostovala, da bosta tudi najbolj zapeljavanemu človeku odprla oči, da bo videl, kje je njegov narod in kje je njegovo mesto (Odobravanje).

Srbsko ljudstvo je že glasno in jasno izreklo svoje mnenje in svojo besedo o reakciji, ki je pred vojno, tudi med vojno v obliki begunske vlade ali pa na strani sovražnika naših narodov delala i v tujini i v domovini. Srbsko ljudstvo je spregovorilo na drugem zasedanju AVNOJ-a svojo besedo o kralju in reakcionarjih silah. Srbsko ljudstvo mora dokončno izreči svojo besedo o tem kralju. Tudi jaz hočem poudariti, da smo danes, ko govorimo o izgradnji domovine, o edinstvu akcije, o edinstvu najboljših sil naše domovine, da so naši narodi, v prvi vrsti srbski narod in vse demokratične sile, resnično združeni v Enotni narodno osvobodilni fronti (Odobravanje).

Zastopnik Makedonije

Dimitar Vlahov, podpredsednik AVNOJ-a je izjavil:

Po drugem zasedanju AVNOJ-a se je makedonsko ljudstvo kot en moč

vršlo v borbo skupno z drugimi narodi Jugoslavije proti okupatorju in njegovim pomagačem za svojo svobodo in za svobodo vse Jugoslavije. V tej borbi je bila ustvarjena enotna Narodno osvobodilna fronta vse Makedonije. V času boja je bila vloga fronte ogromna. Odbori Narodne fronte so oskrbovali vstajnike in bore z orožjem, obleko, hrano, obutvijo in z vsemi drugimi potrebščinami. Po osvoboditvi Jugoslavije je postala vloga fronte še večja in pomembnejša. Naša fronta je podvezila vrsto akcij za pomoč vojski, za zbiranje hrane, toplih oblek in različnega drugega materiala. Razen tega pa je Fronta odigrala tudi veliko vlogo pri prvih svobodnih volitvah narodne oblasti, pri katerih je makedonsko ljudstvo glasovalo s 95% za njene kandidate. Fronta je prav tako izvedla edinstveno akcijo za pomoč kmetom pri setvi in pospravljanju letine, organizirala je obnovo mostov, cest, železniških postaj, porušeni vasi itd. V zadnjem času je izvedla široko akcijo za pomoč prizadetim bratom in sestram, ki so pribežali iz Egejske Makedonije. Tem žrtvam grških monarhofašistov Zervasa in ostalih je dalo v obliki meri svojo pomoč in je z odprtimi rokami sprejelo vse begunce v bratski objem. Nad 20.000 Makedoncev je pobegnilo pred zločinc iz Egejske Makedonije, a prav toliko je našlo rešitev v planinah in gozdovih. V imenu makedonskega naroda najodločneje protestiramo proti takšni teroristični politiki grške vlade, katere namen je, uničiti del nekoga naroda. Pred 20 leti je takšna politika kot uspeh zločinskih konvencije za zameno prebivalstva med grško in bolgarsko vlado preganala nad 250.000 Makedoncev in Slovenov iz Egejske Makedonije. Današ se ista politika nadaljuje v še večjem obsegu z namenom, da se še preostali del Makedoncev v teh krajih popolnoma uniči. Mi zahtevamo, da se pod vzajemno primerni ukrepi, da bi se že enkrat napravil konec zločinskih dejanjem grške vlade. Pri tem se ne smemo pozabiti, da je prav ta del makedonskega življa najkrajše sodeloval v vstaji leta 1903. in da je sedaj v domovinski vojni 15.000 makedonskih borev sodelovalo skupno z grškim narodom v borbi proti okupatorju in njegovim domačim izdajalcem.

Svoj govor je zaključil z besedami: »Makedonci so našli v demokratični federativni Jugoslaviji svoje brate in si sile na svetu, ki bi nas mogla ločiti iz te bratske enotnosti.« (Splošno burno in dolgotrajno ploskanje).

Predstavnik ENOfE Bosne in Hercegovine

Vojslav Kecmanović je pozdravil zastopnike in goste z govorom, v katerem je med drugim dejal:

Ni še dolgo, 13 mesecev ali nekaj več, ko so se v Bosni prvič zbrali ljudje, da bi dali obliko svoji politični borbi. To je bilo pri Sanskem mostu lani v začetku julija in od takrat obstoja pri nas v Bosni in Hercegovini Narodna osvobodilna fronta. Od takrat se je razvijala organizacija v naši deželi in je Bosna bolj kakor kdajkoli čutila, da je skrajni čas, združiti v enotno fronto politične sile, razcepljene na mnogih področjih po Jugoslaviji, kajti naloge, ki stoji pred nami po končani borbi proti sovražnikom nove Jugoslavije, so še težje in zahtevajo enotnost in povezanost, ker nas često postavljajo pred najtežje preizkušnje. Z enotno upravo, z enotnim vodstvom se bodo te naloge lažje rešile. Te naloge so številne. Kaj nam bo prinesel jutrišnji dan, ne vemo, vendar nas nikoli več ne sme zalotiti nobeno, presepčanje, kakor nas je zalotilo 1941. leta (Odobravanje). One sile, ki so izvojevale zmagano in ustvarile novo Jugoslavijo, se morajo še bolj okrepiti, da bi postale najboljšje jamstvo za pravilen razvoj nove Jugoslavije.

Svečani del kongresa je dr. Siniša Stanković zaključil ob 10.50.

Prvi kongres Narodne fronte Jugoslavije je danes nadaljeval delo z referatom dr. Dragoljuba Jovanovića o programu Narodne fronte Jugoslavije. Program Narodne fronte je razložen v 32ih temeljnih načelih, o katerih so se sporezumele vse politične stranke in skupine, zastopane v fronti, ki so stvorile na ta način enotno gibanje vsenarodnih sil. Precizna in jasno formulirana načela je dr. Dragoljub Jovanović v svojem 2 urnem razlaganju razpletal in pojasnjeval ter jih podkrepljeval z mnogostvevilnimi primeri iz narodno osvobodilnega boja in nadaljnjih politične in gospodarske zgodovine.

Zastopniki so govornika zelo pogosto prekinjali z živahnimi pritrjevanjem in vzklikanjem, ki je bilo posebno burno in prisrčno, ko je predložil kongresu sprejem enajstega načela programa, s katerim se določa republikanska oblika vladavine naših narodov.

Po govoru dr. Jovanovića se je javilo k besedi nad 30 govornikov, da bi v imenu svojih narodov, pokrajini, strank in skupin razložili, zakaj sprejemajo predloženi program in s kakšnimi silami stopajo v boj za uresničenje srečnejše bodočnosti naših narodov, ki jo je začela Narodna fronta.

V imenu jugoslovanske republikanske stranke je govoril advokat Vladimir Šimić, v imenu Hrvatske republikanske kmečke stranke Frane Frol, v imenu republikanske skupine »Naprej« Milivoje Marković, v imenu protifašistične fronte žena Jugoslavije Cana Bobović, v imenu enotnih sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj, v imenu USAOJ-a Stane Kavčić, v imenu makedonskega naroda Bane Andrejev, v imenu ljudstva Bosne in Hercegovine Rodoljub Čolaković, v imenu Vojvodine JETTA Jeremić, v

Ob tretjem zasedanju AVNOJ-a Prvo in drugo zasedanje je ustvarilo temelje naši narodni oblasti in naši svobodi

Ob enem z oboroženo borbo proti okupatorjem so si jugoslovanski narodi že od začetka ustvarjali tudi novo narodno oblast na demokratičnih temeljih. Tako imamo v Srbiji in na Hrvatskem kot predstavnike te oblasti narodno osvobodilne odbore že v letu 1941. pri nas v Sloveniji so iste naloge za prav tedaj opravljali odbori Osvobodilne fronte. Vendar se je z vsestranskim razvojem narodno osvobodilne borbe in še posebej z neprestano množitvijo naše narodno osvobodilne vojske kmalu pokazala potreba po nekem enotnem političnem predstavništvu za vse jugoslovanske narode, ki naj bi z enotnimi navodili usmerjala delo odbora na terenu oziroma političnih predstavništev posameznih narodov in — čim večji meri pripomoglo narodno osvobodilni vojski pri uresničevanju njenih ciljev. Tako najvišje politično predstavništvo je bil AVNOJ — Protifašistični svet narodnega osvobojenja Jugoslavije, ustanovljen v dnevih 26. in 27. novembra 1942. leta v svobodnem mestu Bihaču.

Prvega zasedanja AVNOJ-a v Bihaču se je udeležilo 54 njegovih odposlancev iz Srbije, Hrvatske, Črne gore, Bosne in Hercegovine. Odposlanec Slovenije in Makedonije se vsled sovražne ofenzive zasedanja niso mogli udeležiti. V kakšnih okoliščinah je bilo to prvo zasedanje, nam pripoveduje tov. Vladimir Deđić, v svojem dnevniku:

Prisel je ta večni dan. V tem starem bosanskem mestu se bo dreval pričelo prvo zgodovinsko zasedanje Protifašističnega sveta narodnega osvobojenja Jugoslavije. Na tisoče moči in žena iz Krajine in Like v narodnih nošah je peš prišlo po 30 do 40 km daleč, da bi mogli biti priče tega velikega dogodka. Ljudstvo je prepevalo po ulicah, zbiralo se je pred poslopijem, v katerem je Svet zasedal v veliki dvorani ženskega samostana: Ljudstvo je prepevalo, vzklikalo Vrhovnemu štabu, tov. Titu, naši junaški vojski, ki je prav na tem mestu, v največji bitki naše osvobodilne borbe — v jurišu na Bihaču, vodila najtežji boj. Proti koncu dvodnevnih bitke so ustaši pokuzkušali, da bi s protinapadom vrgli n-šo borco iz središča mesta. Iz razdalje 100 m so krovokoli samostan dvakrat zadehali s havrbico, toda naši mitraljezi niso prenehali z ognjem. Ruševine na zunanjih zidovih zgražbe so se enkrat pokazale ljudstvu in odposlancem, da ta zgodovinski dan pripazujemo lahko samo radi uspehom naše vojske, da so temelji AVNOJ-a postavljeni na krvi in kosteh najboljših borev.

Prvo zasedanje AVNOJ-a, na katerem je uvodno besedo izpregovoril komendant Vrhovnega štaba Jugoslavije tov. Tito, je izdelalo posebno resolucijo. Resolucija ugotavlja v začetku dejansko politično stanje, kakršno je bilo takoj po razpadu jugoslovanske države, in stanojki jo je narodno osvobodilno gibanje že doseglo ob prvem zasedanju pri posameznih jugoslovanskih narodih. O pomenu in nalogah Protifašističnega sveta narodnega osvobojenja Jugoslavije govori zadnjih pet točk resolucije:

T. 7. Velik razmah narodno osvobodilne borbe, visoka stopnja, na katero se je ta borba dvignila, množičnost in vedno težje naloge, ki se na tej stopnji postavljajo pred nas vse, zahtevajo ustanovitev takega organa, ki bo mogel vedno bolj združevati narode n-p-r za dosego končne zmagae. Zategadelj so zastopniki vseh narodov Jugoslavije, ki so se zbrali v bosanskem mestu Bihaču, sklenili konstituirati Protifašistični svet narodnega osvobojenja Jugoslavije kot najvišji politični izraz enotnosti narodov Jugoslavije, kot izraz njihove neomajne volje za zmagano nad okupatorji in vsemi njihovimi hlapci in pomočniki, kot odgan, ki bo še bolj razvil in združil napore narodno osvobodilnih odborov in vseh drugih množičnih protifašističnih organizacij na osvobojenem in neosvojenem delu naše domovine.

T. 8. V Protifašističnem svetu narodnega osvobojenja Jugoslavije so združeni zastopniki vseh narodov Jugoslavije, vseh verotzgovrdnih, vseh političnih skupin, ki so dokazale, da so vdane narodu in ki so v težki borbi za narodno osvobojenje prestale vse preizkušnje. Protifašistični svet narodnega osvobojenja Jugoslavije in iz njegove srede izvoljeni izvršni odbor stojiča poleg Vrhovnega štaba narodno osvobodilne vojske Jugoslavije, ki je vrhovni voditelj narodno osvobodilnega boja, ter boji kot politična predstavnik na čelu.

T. 9. Glavna naloga Protifašističnega sveta narodnega osvobojenja Jugoslavije bo obstajala v nadaljnjem razvijanju enotnih naporov vseh narodov Jugoslavije za doseg njihove končne osvoboditve, v ostvarjanju pogojev za popolno svobodo teh narodov in za njihovo enakopravnost v osvobojeni bratski Ojbelji, ki je ne bo mogel nihče podreti, kakaj zgrajena bo v »kupni borbi«. S tem smotrom pred očmi si bo Protifašistični svet narodnega osvobojenja Jugoslavije prizadeval da še bolj razvije in utrdi že uresničeno enotnost med fronto in zaledjem in omogoči potrebno preskrbo Narodno

osvobodilne vojske in partizanskih odredov. Izvršni odbor bo delal na tem, da se narodno osvobodilni odbori povežejo z vsemi ostalimi narodno osvobodilnimi protifašističnimi organizacijami, s čimer bo zagotovljena zveza z ljudstvom in narodno osvobodilnimi odbori; utrjeval bo zaledje, organiziral javno varnost in skrbel za ljudsko prosveto, skratka: napravil bo vse, da v teh težkih dneh narodno osvobodilne vojne, ko nas vse čaka ogromno delo, najboljše organizira naše zaledje za uspešno borbo in za končno zmagao naše pravne stvari.

T. 10. Protifašistični svet narodnega osvobodilne Jugoslavije bo iz svoje srede izvolil izvršni odbor s predsednikom in tremi namestniki, ki se bo v imenu skupščine obrablal na narode Jugoslavije in v njihove hrabre borce.

T. 11. Svet izraža svoje neomajno in popolno zaupanje vodstvu narodno osvobodilne vojske narodov Jugoslavije. Vrhovnemu štabu narodno osvobodilne vojske in partizanskih odredov ter njegovemu poveljniku Titu, zagotavlja, ču mu, da bo Svet storil vse za zmagao naše pravne stvari.

V izvršni odbor AVNOJ-a so bili izvoljeni: predsednik Ivan Ribar, podpredsednik Pavle Savić in Nurija Pozderac, člani Mile Peruničić, Ivan Milutinović, dr. Simon Milošević, pop Vlado Zečević, dr. Mladen Iveković in Veselin Masleša.

Drugo zasedanje AVNOJ-a

Leto pozneje se je zbral AVNOJ k drugemu zasedanju v mestu Jajce. Drugo zasedanje AVNOJ-a je bilo v dneih 29. in 30. novembra 1943. Tega zasedanja so se udeležili vsi jugoslovanski narodi po svojih izvoljenih delegacijah. Slovenska delegacija za drugo zasedanje AVNOJ-a je bila izvoljena na Zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju v dneih 1. in 3. oktobra 1943. Slovenska delegacija je štela 40 članov, izmed katerih so se skoraj vsi, med njimi celotni izvršni odbor Osvobodilne fronte, zasedanja tudi udeležili.

Drugo zasedanje AVNOJ-a je bilo v povsem drugačnih in ugodnejših političnih ter vojaških okoliščinah kakor prvo zasedanje. Mlada narodno osvobodilna vojska, ki je v dobri prvega zasedanja junaško pretela in odbila dve sovražni ofenzivi, je postala močna armada; posebno se je utrčila in pomnožila ob kapitulaciji Italije, ko je bila razorožena in državi deset italijanskih divizij. Zapadni zavezniki so priznali narodno osvobodilno vojsko s tem, da so v Vrhovni štab poslali svojo vojaško misijo. Narodno osvobodilno gibanje je uspelo pred vso svetovno javnostjo razkriniti izdajalsko delo londonske begunske vlade in dvora ter njunege ekspozenta ter vodjo izdajalskih oboroženih tolp v domovini Dražo Mihajlovića. Utrjena in pomnožena narodno osvobodilna vojska je osvobodila in očistila velike predele Jugoslavije od okupatorjev. Tudi svetovno politični položaj je bil izpremenjen. Trdnost zavezniškega bloka se je ob velikih zmagah Rdeče armade na vzhodu ter zapadnih zaveznikov v Afriki in Italiji še povečala, dočim se je fašistična stavba začela rušiti. V zvezi s takim položajem se je pokazala potreba ustanovitve takih narodnih organov, političnih in zakonodajnih, ki bi bili sposobni obvladati vse težkobe v takem stanju in ki bi dostojno predstavljali narode Jugoslavije doma kakor v inozemstvu in ki bi bili sposobni preprečiti vsak poizkus s katerokoli stran, ki bi hotel onemogočiti uresničanje pravičnih narodnih težerj. V tem pogledu je drugo zasedanje AVNOJ-a v polni meri izvršilo svojo dolžnost.

Odloki drugega zasedanja AVNOJ-a

Na svojem drugem zasedanju se je AVNOJ izpremenil v vrhovni zakonodajni in izvršni organ, v pravo demokratično skupščino narodov jugoslovanske osvobodilne borbe. Izbral si je predsedništvo na čelu z dr. Ivanom Ribarjem in podpredsednikom Mošč Pijadamom, velikim hrvaškim kparjem Antonom Avguštinčičem, Sovenem sodnikom Jožetom Rusom, makedonskim revolucionarjem Dimitrijem Vlahovim, Markom Gujatićem ter 40 člani. To predsedništvo AVNOJ-a je izmed sebe izbralo Nacionalni komitet osvoboditve Jugoslavije kot začasno državno vlado. Za predsednika Komiteta je bil izvoljen maršal Tito. Med 17 njegovih članov, izmed katerih je bil en predsednik in trije podpredsedniki, so bili tudi štirje Slovenci in sicer Edvard Korbek kot podpredsednik, Edvard Korbek kot referent za prosveto, ing. Dušan Serneck kot poverjenik za finance, dr. Anton Kržanić kot poverjenik za socialno politiko.

Odlok o zgraditvi Jugoslavije na federativnem načelu določa, da bo nova Jugoslavija na demokratičnih načelih urejena zveza enakopravnih in svobodnih narodov. Vsak narod bo imel lastno federalno državo vse federalne države bodo združene v novi demokratični in federativni Jugoslaviji. Isti odlok tudi določa, da bodo narodni manjšinam in Jugoslaviji zagotovljene narodne pravice.

Drugo zasedanje AVNOJ-a je jugoslovanski ubežni londonski okrožni kabinet vladi zaradi njenega iz-

dajalskega delovanja odvzelo vse pravice zakonite vlade, predvsem pa pravico zastopati narode Jugoslavije v inozemstvu. Prav tako je drugo zasedanje AVNOJ-a kralju Petru II. Karadjordjeviću, ki je to izdajalsko vlado in njenega predstavnika v domovini, Dražo Mihajlovića, podpral, prepovedalo vrnitev v domovino do tedaj, dokler ne bodo jugoslovanski narodi sami po svoji lastni volji po osvobojenju domovine rešili vprašanja vladavine.

Poseben poudarek je dalo drugo zasedanje AVNOJ-a uspehom Narodno osvobodilne vojske z odlokom o uvedbi naziva »maršal Jugoslavije« v Narodno osvobodilni vojski Jugoslavije. Kot priznanje za uspešno vodstvo junaške Narodno osvobodilne vojske je bil na predlog slovenske delegacije ta naslov že na istem zasedanju podeljen komendantu Vrhovnega štaba tov. Titu.

Nad vse važen je odlok, v katerem je drugo zasedanje AVNOJ-a kot najvišji zakonodajni in izvršni organ jugoslovanskih narodov potrdil sklep Slovenskega narodno osvobodilnega odbora, sklep o priključitvi slovenske Primorske in vseh anekstiranih delov Slovenije k svobodni Sloveniji v federativni Jugoslaviji, in prav tako odlok hrvatskega Zborna (Zemaljsko antiifašistično veče narodno osvoboditve Hrvatske) o priključitvi Istre, Reke, Zadra in anektiranih delov Hrvatske in hrvaških jadranskih otokov k svobodni Hrvatski v federativni Jugoslaviji.

Drugo zasedanje AVNOJ-a je naposled sklenilo, da bo Nacionalni komitet imenoval Državno komisijo za ugotavljanje zločinov okupatorjev in njihovih pomagačev. Ze tedaj je bilo sklenjeno, da bodo vsi vojni zločinci, okupatorji in njih pomagačji privedeni pred sodišča, pa naj bi se nahajali kjerkoli.

Odloki drugega zasedanja AVNOJ-a so pomenili ogromen uspeh za narodno osvobodilno borbo. Pomenili so pravi preokret v razvoju osvobodilnega boja. Z njimi so bili postavljeni prvi trdni temelji za izgradnjo nove srednjeje Jugoslavije s pravičnejšo ureditvijo, ki sloni na narodni enakopravnosti, bratski slogi in socialni pravičnosti. Odloki drugega zasedanja AVNOJ-a, ki so bili izraz težerj vseh naših narodov, so pomenili obenem neposreden korak k dokončni zmagi narodno osvobodilne borbe na političnem polju, katere krona je brez dvoma tretje zasedanje AVNOJ-a.

Otvoritev tretjega zasedanja AVNOJ-a

Beograd, 6. avg. Iz predsedništva protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije poročata Tanjug:

Prvi predhodni sestanek in otvoritev tretjega zasedanja protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije bosta jutri 7. t. m. ob 17. v poslopiju Narodne skupščine.

'Pravda' o položaju Francove vlade

Moskva, 5. avg. (Tass). »Pravda« piše v mednarodnem pregledu:

»Med raznimi komentari inozemskega tiska o rezultatih parlamentarnih volitev v Britaniji zavzema španski tisk popolnoma svojsko stališče. Španski komentari se razlikujejo od komentarjev druge dežel. To »posebno« stališče Francovega časopisa se izraža v dejstvu, da je bilo popolnoma zaprečeno in ni moglo siriti svojega skrajnega razočaranja. Neto se je okrenilo v popolnoma drugo smer in ozračje v Madridu je odmevalo od sladkih podoknic zmagovalcem in britanskim volitvah. Po mnenju časopisa »Observer« je Franco, ki je predložil svoj načrt za obnovo kraljevine v Španiji, računal na podporo konservativne stranke. Doživel pa je popoln. Nobena izbegavanja ne bodo očela Hitlerjevoga plačanca Franca. Berlinska konferenca treh velesil je izbrno označila Francovo vlado v Španiji. Francova vlada je bila postavljena z neposredno podporo Hitlerjevcev in italijanskih fašistov ter je po značaju svojega udejstvovanja tipično fašistična. Med vojno je bila politično, gospodarsko in vojaško povezana z napadalnimi državami. Berlinska konferenca je jasno in odločno naznanila, da vlade treh velesil ne bodo podpirale prošnje za sprejem med Združenje narode, ki bi jo vložila sedanja španska vlada.

Predstavniki svetovnega tiska na Avali

Beograd, 6. avg. (Tanjug). Skupina tujih novinarjev, predstavnikov svetovnega tiska, ki je prispela v letalom iz Moskve v Beograd, je večeraj obiskala grob »Neznane junačke« na Avali. Po vrnitvi v Avajl so se novinarji zadržali v vasi Jajinci, kjer so jim kmetje pripravovali podrobnosti o streljanju tisočev rodotujbo, med okupacijo. Po podne so predstavniki svetovnega tiska prisostvovali sojenju članom tako zvanega Srednjega komiteta organizacije Draže Mihajlovića.

Naj živi bratstvo jugoslovanskih narodov!

Naloge Narodne fronte in naš politični položaj

Govor podpredsednika zvezne vlade, tov. Edvarda Kardelja, na kongresu Enotne narodne fronte Jugoslavije v Beogradu

V nedeljo popoldne je imel podpredsednik zvezne vlade in minister za konstituanto tov. Edvard Kardelj na kongresu Enotne narodne osvobodilne fronte v Beogradu naslednji govor:

Tovariši in tovarišice! V zgodovini naših narodov je bila redko katera politična formacija tako usodno povezana z življenjem svojega naroda, kot je to ENOF. Kongres fronte, to ni običajen kongres neke politične stranke ali politične koalicije. To je stvarno kongres sil, ki so predstavljale oboroženo fronto naroda, to se je dvignilo na oboroženo vstajo proti svojim zatiralcem — fašističnim okupatorjem in njihovim domačim pomagačem. Fronta je bila njegova vojska, njegov najboljši del, tisti, ki ni hotel kloniti pred okupatorjem, tisti ki se je zoperstavil izdajstvu, kapitalizmu, podli politični spekulaciji, oportunizmu in strahopetnosti. To pa pomeni, da je fronta duša naroda, njegov izraz, njegova junaška vstaja, njegova ogromna večina — a to je narod sam.

Izvršni odbor AVNOJ-a, izvoljen na prvem zasedanju novembra 1942 v Bihaću. Od leve sede: Nurija Pozderac, dr. Ivan Ribar in dr. Pavle Savić. Stoje: Mladen Iveković, Veselin Masleša, pop Vlada Zečević, Ivan Milutinović, dr. Sima Milošević in Mile Peruničić

Zato ne more biti kongres fronte nekakšna konferenca, na kateri bi se postavljali programi in statuti na papirju, ali se sestavljale začasne skupne volilne platforme. Kongres fronte je kongres osnovnih ljudskih množic, onih množic, ki s svojim delom ustvarjajo bogastvo te dežele in vseh njih, ki s svojo svobodoljubnostjo in sprednostjo, s svojo trdovratno borbo za resnično ljudsko demokracijo pripravljajo našim narodom poti k napredku in blagostanju. Kongres fronte je kongres onih, ki so na svojih ravenih nosili glavno breme osvobodilne vojne, onih sil, ki so resnično in edine branile svobodo in interese svojih narodov v najtežjih dneh njihove zgodovine.

Velikostni razmah narodno osvobodilne vstaje in z njo v zvezi Narodno osvobodilno fronto, ki je bila politični izraz te vstaje, je neprijetno presenetil ne samo okupatorja, temveč tudi vse reakcijske sile vladajočih krogov stare Jugoslavije. Oni so 23 let z vsemi mogočimi sredstvi dušili te sile, ki so se dvignile in oboroženo vstajale proti imperialističnim zatiralcem našega ljudstva. Toda Narodno osvobodilna fronta se ni pričela razvijati šele v narodno osvobodilni vojni. Ona ima svoje korenine še v stari Jugoslaviji. Njeni prvi elementi so vse tiste demokratske sile stare Jugoslavije, ki so nastopale proti zatiralski hegemonistični politiki režimov stare Jugoslavije, proti reakcionarnim oporiščem teh režimov pri posameznih narodih Jugoslavije, proti izkoriščevalskim klikam, ki so odločale na vrhovih stare Jugoslavije in ki so v stari Jugoslaviji imele vodilne položaje. To so bile sile, ki so se prav tako borile tudi proti triletnu in breznacelnemu »sporazumštvu« v za resnično enakopravnost narodov ter za resnično demokracijo. Te sile so bile neprestano preganjane in zatirane. Proti njim niso nastopali samo reakcionarni režimi, temveč tudi nekateri reakcionarni krogi, ki so se sicer imenovali »opozicija«. Oni so se bali aktivnosti ljudskih množic in njihove volje. Borili so se za oblast, a ne za demokracijo in red, v katerem bi mogla priti do izraza prava volja ljudskih množic. Po zahtevi takega značaja teh reakcionarnih krogov je bila n. pr. tudi posledica sporazuma Cvetković-Maček prav v tem, da se je protidemokratska državnost politike še okrepila in da je bila po tem sporazumu profašistična diktatura v Beogradu podprta še z drugo reakcionarno profašistično diktaturo v Zagrebu.

Razumljivo je, da takšen politični razvoj ni mogel zadovoljiti demokratskih množic naših narodov. Proti tej politiki se je dvignil močan demokratski val v stari Jugoslaviji ter postal vedno močnejši posebno v zvezi s profašistično in kapitalistično zunanjo politiko, ki so jo vodili ti režimi. Ta narodni demokratski protest je dosegel svoj vrhunec po podpisu trojnega pakta s strani nekoga izdajalskega in kapitalističnega kroga v vladi in v vojski, posebno pa 27. marca in v dneh neposredno pred Hitlerjevimi napadom na Jugoslavijo. Samo redki posamezniki iz vrhov oficijelnih strank so v teh dneh šli s svojim ljudstvom. Vsem je jasno, da so te ljudske množice pričele zbirati okoli tistih vodilnih sil, ki so ostale zveste demokratskim načelom in ki niso bile pripravljene kapitulirati pred fašističnim pritiskom. To so bile poleg Komunistične partije tiste svobodoljubne in demokratske skupine, ki so se že prej na en ali drug način, bodisi kot samostojne

skupine, bodisi kot deli raznih strank zoperstavile politiki vodilne večine v teh strankah. Tako razpoloženje ljudstva, njegovo globoko razočaranje v vodstvo starih strank in starih vrhov državne oblasti in vojske sploh z ene strani ter obstoj demokratskih subjektivnih sil, ki so ljudskim množicam pokazale pot borbe za osvoboditev izpod okupatorja in za vzpostavitev oblasti demokratskih sil in enakopravnosti narodov z druge strani — to je bil izvor sil za organizacijo borbe Narodno osvobodilne fronte.

Gotovi ljudje v domovini in v inozemstvu, ki jim sedanje stanje v Jugoslaviji ni všeč in ki bi hoteli Narodno osvobodilno fronto prikazati kot eno izmed mnogih političnih formacij, zelo radi naglašajo, da je Narodno osvobodilna fronta pridobila sedanji položaj v Jugoslaviji — a posebno Komunistična partija znotraj fronte — zaradi posebnih okoliščin, to se pravi slučajno. Z naglasanjem tega momenta hočejo reči, da fronta nima pravice danes voditi izgradnjo

Novo Jugoslavije in da nima pravice reči, da o nekaterih pridobitvah narodno osvobodilne borbe ne more biti diskusije. Pri tem mislijo na dve osnovni pridobitvi — na narodno oblast, izraženo v narodnih odborih, in na enakopravnost narodov, ki je izražena v federaciji. Potrebno je, da si bližje pogledamo, kakšne so bile te »okoliščine«. Po zlomu stare Jugoslavije aprila 1941. leta so se pri vseh narodih Jugoslavije pojavili v glavnem naslednji trije politični činitelji: odkriti izdajalci kvislingskega tipa — Pavličić, Nedić in Rupnik. Ti izdajalci sami po sebi niso bili nikoli v stanju ustvariti si trdno osnovo v ljudskih množicah. Ljudstvo jih je v ogromni večini zasovražilo in prekdalo. Njihova moč se je v glavnem sestojala iz pomoči, ki so jo dobivali od tujega okupatorja in od tistih prikritih agentur, ki bomo pozneje o njih govorili. Med narodno osvobodilno vstajo so se oni resnično pojavljali kot vojni činitelj poleg okupatorja, v političnem pogledu pa ljudskih množic niso mogli pritegniti za svoje cilje.

Druga skupina je sestavljena iz ljudi, ki so nastopili proti narodno osvobodilni vstaji z geslom: »Čakati, ne dajati žrtev, biti lojalni do okupatorja in kvislingsovce, vstopati v njihovo vojsko, ne podpirati partizanov, boriti se proti komunistični vojni.« Tipični predstavniki te linije so bili v začetku narodno osvobodilne vstaje v Srbiji Draža Mihajlović, v Hrvatski Vlado Maček, v Sloveniji tako imenovana »sredina«, v Makedoniji pristaši prijeteljstva in lojalnosti do fašistične Bolgarije itd. Stvarno je bila to druga stran ene in iste profašistične reakcije, ki je pripravljala trojni pakt in vse nestrče, ki so zadele narode Jugoslavije. To so bili ljudje in klike, ki so bile v stari Jugoslaviji nosilci (reševalci?) protidemokratskih režimov, ki so jemali ljudstvu pravice. To so bili ljudje, ki so se bili oboroženega ljudstva in ki so hoteli izkoristiti okupatorja zato, da zažude demokratske sile, katerih so se bali. Izkazalo pa se je, da niso ostali samo pri političnih geslih. Zato je Draža Mihajlović na čelu srbske reakcije izdajalsko napadal za hrbtno srbski narod, ko se je 1941. leta junaško dvignil v vstajo proti Nemcem. Zato so njegovi agenti v Hrvatski odobravalj ustško klanje srbskega ljudstva na Hrvaškem in v Liki, zato so proglašali domobrance za hrvaško narodno vojsko in pozivali Hrvate, da vstopijo v to vojsko in ne v partizane. Zato so ustanovili svoje belo gardo in ustaško milico, zato so vodili ogročen kampanjo proti narodni vstaji in pozivali ljudstvo, naj se dvigne proti partizanom. Ta vrsta izdajalcev je postala najtrdnjejša opora okupatorja, Nedića, Pavličića, Rupnika itd. Oni so jim ustvarjali vojsko, oni so bili glavna politična opora njihovega režima. Zato se njihova odgovornost ne more ločiti od odgovornosti odkritih kvislingsovskih izdajalcev.

Tretja skupina je bila protinarodna reakcionarna emigracija, ki se je v svojem največjem delu spremenila v odkrito profašistično oporišče. V aprilu 1941. leta je brez sramu pobegnila iz dežele in zapustila svoje ljudstvo. Toda tem reakcionarnim voditeljem to ni bilo dovolj. S kraljevo na čelu so storili vse, da bi zvezali roke svojemu ljudstvu, ki se je hotelo boriti proti okupatorju. Politično in materialno so podpirali sovražnike ljudstva, okupatorjeve pomagače, klevetali junaško borbo ljudstva in povečevali izdajalce na

roda. Samo zelo redki iz te emigracije so se v emigraciji dvignili proti takemu zločinskemu delovanju, samo ti redki med njimi so ostali zvesti svojemu ljudstvu. Ti ljudje se nahajajo danes med nami v fronti, medtem ko drugi ali kujejo v inozemstvu zarote proti svojemu ljudstvu, ali pa v domovini zaman poskušajo zadržati zgodovino in se zoperstavljajo sistem, čemur se zoperstaviti ni mogoče, poskušajo rušiti ono, kar je zgrajeno s krvjo in ogromnimi žrtvami. To je bila ena fronta, po številu je bila majhna in je predstavljala samo peščico protiljudskih oseb, ki jih je ljudstvo zasovražilo in odvrlo. »Velika« pa je bila ta fronta po svojih zločinih in po svojem sovraštvu do ljudstva. Njena moč je bila v tem, da je podpiral okupator in mnogi drugi reakcionarni krogi v svetu.

Na drugi strani so bile ljudske množice, ki so se hotele boriti in ki so se dvignile proti okupatorju. Komunistična partija je bila tista, ki je poklicala v brezobzirno borbo proti okupatorju in njegovim pomagačem in na oboroženo vstajo. Pri tem je ponudila roko vsem, ki so ljubili svobodo svojega ljudstva, ki so sovražili fašistično tiranijo. To roko so sprejeli vsi, ki so ostali zvesti svojemu ljudstvu. To ni bil blok, ustanovljen za volilne kombinacije, niti politična koalicija za delitev pozicij na oblasti, to je bila bojna zveza demokratskih sil, zveza ljudi, ki so mislili na svoje ljudstvo in na svojo svobodno bodočnost, ljudi, ki so drzno prevzeli v najtežjih dneh nase odgovornost za to, da popeljejo ljudstvo v oboroženo borbo proti okupatorju in da v tej borbi ali zmagajo ali zginijo. Ti ljudje so nasprotno izdajalcem, im, kapitalističnim in oportunističnim geslom o sodelovanju z okupatorjem, o lojalnosti, o čakanju itd., na svoje zastave napisali geslo: »V vstajo, k orožju za svobodo, za samoohranitev, združjenje in enakopravnost jugoslovanskih narodov, za demokratsko oblast!« Ljudske množice so to geslo sprejele in postalo je neuničljiva moč. Štiri leta so se jugoslovanski narodi borili proti nemško-italijansko-madžarsko-bolgarskim okupatorjem, proti Paveličevim ustašem, proti Nedićevim in Ljotičevim korpusom, proti Krekovi in Rupnikovi beli in plavi gardi, proti raznim italijanskim protikomunističnim milicam, proti Mihajlovićevim četnikom, proti Mačkovi beli gardi, domobrancem in vsakovrstnim razbijanjem, proti makedonskim mihajlovićevcem, črnogorskim separatistom, slovenskim in hrvaškimi klerofašistom, proti emigrantskim vladam v inozemstvu, proti intrigam reakcionarnih krogov v inozemstvu, proti divji klevetniški kampanji, proti izdajalcem in svojih lastnih vrstah, proti strašnemu trpljenju ljudstva, proti pomanjkanju, proti gladi, slabo oboroženosti, bosi in raztrgani. Borili so se proti vsemu temu in končno zmagnali. Glejte, to je izvor in zgodovina Narodno osvobodilne fronte. To so tiste posebne okoliščine, ki so pripeljale Narodno osvobodilno fronto na oblast in ki so dale vodilno vlogo Komunistični partiji Jugoslavije. Ali more kdo trditi, da bi fronta pod takimi pogoji zmagnala, če ni predstavljala samo ljudstvo? V vsem času narodno osvobodilne vojne je bila Narodno osvobodilna fronta organizacijska oblika borbe naših narodov proti okupatorju in njegovim odkritim in prikritim pomagačem. Vsi rodoljubi naših narodov so se borili v fronti, ne da bi se vprašali za politično-strankarsko pripadnost, ali pa so s simpatijami gledali njeno borbo, ako niso mogli v njej sodelovati. Na drugi strani pa so ostali izdajalci, kapitalisti, politični spekulant in oportunisti, ljudje, ki so bili zapeljani s sovražno propagando. Spričo tega lahko danes s pravico in ponosom rečemo: Narodno osvobodilna fronta to je ljudstvo samo. Brez Fronte ne bi bilo Jugoslavije. Brez Fronte Jugoslavija ne bi zavzela tako vidnega položaja med zavezniškimi narodi, kot ga danes zavzema. Brez Fronte ne bi bilo v Jugoslaviji demokracije. In vse te uspehe je Narodno osvobodilna fronta mogla doseči samo zato, ker je bila borbeno zveza svobodoljubnih osnovnih ljudskih množic in tako mrcra ostati tudi v bodočnosti, če hočemo, da bo v mirni izgradnji dela toliko, kolikor je dala v času oborožene borbe proti okupatorju in njegovim pomagačem. Preidimo sedaj — da nam bodo gornja dejstva jasna — na kratek pregled glavnih etap v razvoju narodno osvobodilne borbe:

Po 27. marcu je bilo jasno, da stoji Jugoslavija pred vojno. Široke ljudske množice so zahtevale učinkovite ukrepe v pogledu čiščenja pete kolone in v pogledu ustvarjanja enotnosti, s katero bi bilo mogoče vzdržati resen in daljši odpor proti navalu nemškega vojnega stroja. Potrebno je bilo oborožiti ljudstvo in pripraviti ga na domovinsko vojno proti fašističnim osvajalcem. Toda ničesar od tega se ni zgodilo. Vojska je imela po 27. marcu v svojem sestavu iste osebe, ki so se dogovorile za podpis trojnega pakta, in ti ljudje, namesto da bi pripravljali ljudstvo za odpor proti sovražniku, so iskali novih možnosti, da vseeno uresničitroj trojni pakta. Maček je ponovno ponudil Musoliniju Hrvatsko kot neodvisno državo in ukazal arretirati in zapirati v koncentracijska taborišča najboljše ljudi hrvaškega naroda, ljudi, ki so bili za obrambo Jugoslavije pred fašističnim navalom. Maček je hotel s tem dokazati fašističnim razbojnikom svojo vdanost. Toda njegova ponudba je bila odbita, ker je bil za neodvisno Hrvatsko že določen drugi — poglavnik Pavelić. Gestapovski generali, kakor so bili Nedić, Rupnik in mnogi drugi, so pripravljali izdajstvo in nihče jih ni odstranil kljub dejstvu, da je Komunistična partija

že pred 27. marcem objavila dokument, v katerem je bilo neizpodbitno dokazano, da se Nedić in Bora Marković nahajata v službi nemške špijonaže. V takem stanju je Hitler napadel Jugoslavijo. Vsa petokolonska in kapitalistiška reakcija doma, od Nedića do Mačka in Natlačena, si je z vsemi silami prizadevala, da bi se vojna zaključila čim prej s kapitulacijo, to je, da bi se zagotovila čimprejšnja zmaga nemških fašističnih tolp in da se čim prej ustvarijo pogoji za sodelovanje z okupatorjem. To se je posrečilo. Odpor rodoljubov v posameznih krajih ni mogel preprečiti sramotnega poraza, ki ga je pripravila in izvedla peta kolona v vrhovih države in vojske. Vsi ti dogodki so bili izredno važen nauk za široke ljudske množice. Čeprav je bila vojna kratka in brezuspešna, je vendarle utrdila enotnost najnaprednejših demokratskih sil s Komunistično partijo na čelu. Ta enotnost se je pričela ustvarjati že pred vojno. Te sile so se v vojni edine znašle, edino one so se na nekaterih krajih zavestno in organizirano upre naletu nemških armad. Čim je okupator zasedel naše kraje, se je naslonil na svoje stare prijatelje.

Vsa protidemokratska reakcija stare Jugoslavije je amatrala, da je sodelovanje z okupatorjem najboljši način, da se na nek način preživi okupacijo. Proti tej tendenci so se začele demokratske sile združevati še trdnjeje v namenu, da organizirajo borbo proti okupatorju. Po vsej Jugoslaviji so se pričeli ustanavljati pripravljalni vojaški komiteji z nalogo, da pripravijo vojaško vstajo. Prišli so se ustanavljati Narodno-osvobodilni odbori kot ilegalski organi borbe proti okupatorju. Z 27. aprila, to je deset dni po kapitulaciji, je bila v Sloveniji osnovana Osvobodilna fronta, za borbo proti okupatorju. Ze maja meseca so naši aktivisti v Liki, na Kordunu in v Bosni izvajali oborožene akcije proti ustaškemu klanju srbskega ljudstva. To je bilo takrat, ko sta Maček in njegova klika odobravalja ustaške zločine nad srbskim ljudstvom. V teh dneh so bili torej položeni organizacijski temelji Narodno-osvobodilne fronte.

Po Hitlerjevemu napadu na Sovjetsko zvezo so nastali ugodni pogoji za razvoj partizanske vojne v splošno narodno vstajo. Sovjetska zveza in njena slavna Rdeča armada sta priklovali ogromne sile nemške armade, s čimer je bil oslabljen njen pritisk na Balkanu. Prepričane v zmago Rdeče armade so naše ljudske množice pokazale pripravljenost za oboroženo borbo proti okupatorju. Komunistična stranka je skupno z vsemi demokratskimi silami, s katerimi je bila povezana, pripravljala ljudske množice na razvoj oborožene vstaje. Zato jih je v novem položaju, ko so bili pogoji ugodni, mogla poklicati pod orožje. Po vsej domovini so se pričele akcije partizanskih odredov, po vsej domovini je narodno-osvobodilno gibanje dobivalo vedno močnejši priliv. Nasprotno temu so pričeli Mihajlovići in Mačkovi pristaši ugovarjati in pripovedovati o prenapetosti oborožene akcije, o potrebi čakanja, da bi ne bile prevelike žrtve zaman itd. Kaj nam pomaga svoboda, če bo narod izgnil.

Tako so govorili izdajalci, toda s temi frazami niso uspeli. Narodno-osvobodilno gibanje je raslo, narodna vstaja je zmagovala. Ze leta 1941. je bilo osvobodeno prvo ozemlje v Srbiji, v Črni gori in nato v Bosni, in na teh ozemljih je bila vzpostavljena narodna oblast. Široke ljudske množice so se prepričale ne samo, da je oborožena akcija proti okupatorju močna in uspešna, temveč so se prepričale tudi o demokratski praksi narodno-osvobodilnega gibanja. Na osvobojenem ozemlju so prevzele oblast v svoje roke ljudske množice ter postavile temelje narodno-osvobodilnim odborom kot novi obliki demokratske narodne oblasti. V takem položaju so prešle reakcionarne sile stare Jugoslavije skupno z okupatorjem v oboroženo ofenzivo proti narodno-osvobodilni fronti. Te sile so dale okupatorju politično pomoč in pomoč v orožju pri ofenzivah 1941. leta v Srbiji. Tak je bil proces po vsej Jugoslaviji. Medtem ko smo bili mi za vojno, za oboroženi odpor okupatorjevimi tolpami, ki so napadle Jugoslavijo, so bile reakcionarne oblasti stare Jugoslavije za čim hitrejšo kapitulacijo, s čimer so se razkrinkale kot odkrita peta kolona fašistične napadalca. Ko smo bili za bojkot in za aktivno borbo proti okupatorju, so bili oni za sodelovanje, za mirne odnose z njim. Ko smo bili mi za oboroženo vstajo, so bili oni za čakanje. Ko smo mi dosegli v oboroženi borbi uspehe in osvobodili velik del naše dežele, so nas oni za hrbtno napadali z orožjem, ki so ga prejeli iz rok okupatorjev in z nestranno politično kampanjo, ki naj bi popolnoma ločila množice od svoje borbeno avant-garde in končno, ko smo bili mi pod pritiskom okupatorjskih oboroženih sil prisiljeni zapustiti osvobodeno ozemlje, so oni sprejeli iz okupatorjevih rok del uprave, da bi okupatorju olajšali vzdrževati nasilje nad ljudstvom. Takšen je več ali manj proces v vseh pokrajinah Jugoslavije.

Toda rezultat takšnih procesov je bil drugačen kot so si to zamišljali sovražniki ljudstva. Narodno-osvobodilno gibanje se je izkazalo za neuničljivo, a oborožena vstaja je postala po vsaki ofenzivi sovražnika vse močnejša in vse širša. Na drugi strani pa so ljudske množice vedno bolj spoznavale pravi izdajalski značaj onih prikritih okupatorjevih pomagačev kakršnih so Draža Mihajlović in drugi, ki so dolgo skušali prikriti pred ljudstvom svoje pravo lice. Vse to je omogočilo narodno-osvobodilno gibanju, da je stalno krepilo svoje organizacijsko mrežo in da je

vedno bolj širilo svoj vpliv na široke ljudske množice. Prvo zasedanje AVNOJ-a v novembru 1942. leta v Bihaću je bilo že veličastna manifestacija narodno-osvobodilnega gibanja kot enotne fronte protifašističnih sil (nekaj besed v telegramu nerazumljivih). V početku so bili narodno-osvobodilno gibanje in njegovi borbeni organi hkrati tudi organi oblasti na osvobojenem ozemlju. Narodno-osvobodilni odbori so bili organi borbe ljudstva in organi oblasti. Prevzeli so oblast, ko je bilo ozemlje osvobodeno. Politično in z orožjem so se borili, če se je okupatorju ponovno posrečilo zasesti ozemlje. Tako je bilo približno do drugega zasedanja AVNOJ-a. Toda na drugem zasedanju je bila AVNOJ že pokazal pretežno kot vrhovni organ narodne oblasti.

Velika svobodna ozemlja v vseh krajih Jugoslavije, močna regularna armada, ki je bila v tem času že osnovna, važne notranje gospodarske naloge in naloge izgradnje oblasti, vzpostavljanje raznih mednarodnih vezi, vse to je privedlo do tega, da so se organi oblasti pričeli odvajati od političnih organov borbe. Poleg narodno-osvobodilnih odborov so se po osvobojenem in okupiranem ozemlju pričeli ustanavljati odbori Narodno-osvobodilne fronte kot organi osvobodilne borbe naroda. Leta 1944 je bil ta proces v popolnosti zaključen in poleg vrhovnih organov narodnih oblasti v federalnih entetah so bili osnovani tudi vrhovni organi centralnega obče jugoslovanskega vodstva Narodno-osvobodilne fronte. Prej sta AVNOJ in Vrhovni štab lahko nastopala kot splošno politično vodstvo. Pri tem pa so posamezni narodi Jugoslavije razvijali organizacijsko narodno-osvobodilno fronto glede na nacionalne pogoje. Sedaj v osvobojeni Jugoslaviji, ko je vojna zaključena in je dežela v fazi obnove in vzpostavitve demokratskega reda, je neobhodno potrebno, da se z ustvarjanjem enotne fronte demokratskih sil Jugoslavije, z združenjem front posameznih narodov Jugoslavije se trdnjeje združijo vse sile naših narodov za obrambo pridobite narodno-osvobodilne borbe in za čim hitrejšo in za čim uspešnejšo notranjo graditve naše skupne federativne države. Zato smo se danes zbrah na tem kongresu. Razvoj Narodno-osvobodilne fronte ni bil enak v vseh pokrajinah Jugoslavije. V Sloveniji je bil organizacijsko utemeljen z dogovorom Komunistične stranke, Sokolov, Irčanski socialistov in kulturnih delavcev 1941. leta. Tem so se kasneje sporazumno priključile še mnogostevne druge skupine, stranke in organizacije. V začetku je bila ta formacija ustanovljena kot koalicija teh skupin in strank in njeni vodilni organi so se izraževali na partizanskih osnovah. Osvobodilna fronta je postavila devet temeljnih točk kot osnovo svojega delovanja. Ta osnova je kmalu postala last vsega ljudstva in že 1943. leta je Osvobodilna fronta odnesla popolno zmago nad reakcionarnimi ostanki starih strank. Fronta je postala splošno narodno gibanje. — Med borbo in medsebojnem sodelovanjem skupin in strank v fronti, se je vedno bolj utrjevala notranja enotnost. Na prvi konferenci delegatov Osvobodilne fronte iz vse Slovenije aprila 1943. leta, je bila z izjavo osnovnih skupin Osvobodilne fronte izvršena reorganizacija fronte na osnovi popolne organizacijske enotnosti.

V Srbiji so se ljudske množice dvignile v vstajo proti nemškemu okupatorju 1941. leta neposredno na poziv Komunistične Partije. Skupno s Komunistično Partijo so šle gotovo frakcije zemljoradniške stranke in posamezne frakcije iz ostalih strank, medtem ko so uradna vodstva starih vodilnih strank v inozemstvu in doma v veliki večini posredno ali neposredno podpirala Nedića in Draža Mihajlovića. V času ofenzive Nemcev in Draža Mihajlovića proti partizanom poznimi 1941. leta so ti reakcionarni vrhovi popolnoma podpirali okupatorja in s tem prevzeli nase vpliv del odgovornosti za vse, kar so okupatorji in njihovi po-

magaci storili v Srbiji. Oni so se vedno zoperstavljali razvoju Narodno-osvobodilne borbe v Srbiji. Zato je okupator tudi 1942. in 1943. leta lahko dosegal gotove uspehe v borbi proti narodno-osvobodilnemu gibanju. Zadušiti ga pa ni bilo mogoče. Narodno-osvobodilno gibanje je trdovratno raslo in 1944. leta je postalo odločilni činitelj v Srbiji. Po osvoboditvi se je povečalo z novimi silami. Vanj so stopile cele politične stranke in skupine. Naravno je, da se je s tem značaj in organizacijska oblika fronte do neke meje spremenila.

Za razvoj fronte v Hrvatski so značilni trije osnovni elementi: Komunistična Partija, srbske množice, ki so se dvignile v vstajo proti ustaškemu vodstvu in pozval hrvaške množice na oboroženo borbo proti okupatorju. Z dolgoletnim sodelovanjem in s skupno borbo vseh teh činiteljev je postala Narodno-osvobodilna fronta trdno splošno narodno gibanje z enotnimi pogledi na vprašanje izgradnje demokratskega reda v Jugoslaviji.

V Bosni in Črni Gori ter v Makedoniji se je Narodno-osvobodilna fronta razvijala vzporedno z razvojem narodno-osvobodilne vstaje v teh pokrajinah. Fronta je rasla kot široko gibanje ljudstva in same vstaje s trdnim enotnim vodstvom, v katerem so sodelovale demokratske frakcije starih strank. Kateri so bili elementi, ki so mobilizirali ljudske množice in jih združevali v Narodno-osvobodilni fronti in v organih narodne oblasti? Kateri momenti so vplivali na tako hitro ločitev Narodno-osvobodilne fronte od starih reakcionarnih strankarskih vodstev? Mislim, da so bili glavni momenti tili: Jasna in dosledna linija borbe proti okupatorju in njegovim pomočnikom. Narodno-osvobodilna fronta ni bila vodena po ozkih strankarskih interesih. Ljudje, ki so vstопali v NOF, sploh niso vprašali za partijsko pripadnost. Toda vedeli so, da se fronta bori proti okupatorju in da ne bo izdala narodnih interesov in narodne časti. Medtem ko so si Draža Mihajlović, Maček in drugi postavili za svojo glavno nalogo ohraniti položaje reakcije in s tem preprečiti demokratskim silam, da pridejo do izraza, so postali orožje okupatorja in izdajalci svojega naroda. Zato jih je narod zapustil. Narodno-osvobodilna fronta pa ni mislila na strankarske koristi, temveč izključno na čim bolj aktivni in čim bolj množični oboroženi odpor proti okupatorju in zato si je pridobila simpatije in podporo ljudstva. Na podlagi tega je bila postavljena dosledna in jasna linija borbe za enotnost vseh onih, ki so se hoteli boriti proti okupatorju. Narodno-osvobodilna fronta ni nikogar vprašala po njegovi preteklosti, če se je hotel boriti iskreno in vdano proti okupatorju in če ni težil za kakršnimi koli drugim interesi in to dejstvo je z izredno silo vezalo Fronto z narodom. Narodno-osvobodilna fronta je nadalje priklopala ljudske množice s svojo demokratskosti, ki se je izražala ne samo v besedah in geslih ter programu, ampak v prvi vrsti v živi stvarnosti vsakodnevnega življenja. Oni, ki danes tako zelo klevetajo našo narodno oblast, oni, ki vidijo v njej samo prehodne napake in slabosti, ki so v tej dobi pod takimi pogoji neizbežne, oni ne vidijo zgodovinskega pomena te oblike ljudske demokracije, ne vidijo, da je to največji plod narodno-osvobodilne borbe. Oni ne vidijo, ali pa bi hoteli prikriti to, kar ta oblast pomeni za široke ljudske množice, za vzpostavitev resničnega demokratskega reda v naši deželi. Toda široke ljudske množice so demokratsko bistvo naše oblasti že davno občutile in prav to je bila ena izmed najvažnejših vezi, ki je vezala Narodno-osvobodilno fronto z narodom. Sestavnimi deli te demokratske politike NOF je bila tudi pravilna narodna politika: NOF je ohranila bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov. NOF je ohranila državno

skupnost jugoslovanskih narodov, ki bi se sicer neizbežno razpadla. Ključ do bratstva in enotnosti naših narodov je bilo priznanje pravice vsem našim narodom, samoopredelitve vse do oceptivne ali združenja z drugimi narodi, in prav zato, ker je NOF priznala našim narodom takšno pravico, so ostali jugoslovanski narodi združeni v državni skupnosti, zato je bila ohranjena Jugoslavija, zato je bila zgrajena močna, enotna Jugoslavenska Armada, katere režimi stare Jugoslavije nikoli ni so mogli ustvariti. Naši narodi so se dvgnili k orožju za svojo svobodo in v skupni borbi ponovno vzpostavili svojo državno enotnost. Nobena druga pot ni pejalja k enotnosti naših narodov in utrditvi Jugoslavije. Ta pot je dala NOF največjo moč. Politika vodstva NOF je bila vedno v skladu z objektivnimi pogoji in s stopnjo razvoja zavesti širokih ljudskih množic. Na ta način je bila fronta vsakodnevno živo povezana s širokimi ljudskimi množicami. Strojeno je bilo vse, da bi se široke ljudske množice mogle priprečiti o pravilnosti posameznih ukrepov, še preden so bili izdani. Najbolj vidna značilnost NOF je bila njegova neprestana živahna delavnost. Delalo se je brez dolgih razgovorov in diskusij, hitro in učinkovito. Ko so bili napravljeni zaključki, so se takoj pričeli izvajati in med njihovim izvajanjem smo si vedno prizadevali doseči čim večjo in čim širšo udeležbo ljudskih množic. NOF je bila sovravnica dolgotrajnih kabinetskih razgovorov, ki bi odtegovali ljudske množice od konkretnih nalog in ki bi slabše aktivni borbeni značaj je bil prava takšen njen značaj je se bolj pritegal široke ljudske množice. Kaj nas vsa ta dejstva uče? Predvsem nas uče naslednje:

1. Da je fronta nastala in se razvijala kot splošno narodno osvobodilno gibanje.

2. Da je notranja enotnost tega gibanja, ki je omogočila tudi enotno politično vodstvo, bila največja moč, izvor njegove nepremagljivosti.

3. Da je bila fronta izraz težnje in želja osnovnih ljudskih množic in da je na to težnjam in željam vsak dan izgrajevala.

Ce hočemo, da bo fronta še nadalje takšna moč ljudstva in da še nadalje igra takšno vlogo v razvoju naših narodov, tedaj je treba ta njen značaj ohraniti. Fronta ne bi bila nič, če bi bila rezultat domišljije posameznikov, če bi bila samo politična kombinacija. Fronta pa je nezlomljiva in sila in nosilec bodočnosti Jugoslavije in vsakega posameznega njenega naroda zato, ker je gibanje ljudstva, ker je spontano in zavestno vzniklo iz njegovih globin, ker je postala orožje tistih njegovih slojev, ki prinašajo napredek in bodočnost, ker je njeno jedro zveza delavcev in kmetov. Zato je demokratična in svobodoljubna ideja NOF-e, čim so jo sprejele široke ljudske množice v svoji zavesti, postala materialna sila, ki je ne samo izšla kot zmagovalca iz štiriletnih vojn proti nadmočnemu sovrzniku, temveč je istosčasno s elementarno silo izbrisala z zemeljske površine ustanove protiljudskih režimov stare Jugoslavije in ustvarila pogoje za zdrav razvoj resnične ljudske demokracije v naši državi. Po osvoboditvi so se razmere spremenile v marsičem. Naloga fronte je, da svoje organizacijske oblike, svoje delavnosti in politične borbe prilagodi novemu položaju. Naravno je, da morajo biti te oblike dovolj raznovrstne, da bi mogle zajeti vse one struje, ki v celoti krepke položaje demokracije v naši državi.

V zvezi s tem bi se posebno dotaknil vprašanja strank v NOF-i. Mislim, da se v tem pogledu prišlo do izraza dve skrajnosti, ki jih je treba odvreči. Nekateri mislijo, da je enotnost NOF-e nezdravljiva z obstojem celih strank v NOF-i Jugoslavije. To mišljenje je napačno. NOF ni po svoji razredni in socialni sestavi homogen organizacija. V tem pogledu predstavlja ona blok in to blok delavcev, kmetov in srednjih slojev, pri čemer pa ta blok ne izključuje tudi udeležbo drugih svobodoljubnih elementov. Z ozirom na to je mogoče, da obstojajo v takem bloku tudi stranke pod pogojem, da so to res stranke, ki izražajo težnje in interese tega bloka, odnosno njegovih sestavnih delov, ne pa reakcionarnih sil naše države. Pri tem bi se posebno poudarilo vlogo kmečkih gibanj in strank, ki so iz teh gibanj izšle. V naši bližnji preteklosti so bile kmečke stranke najpogostejše v skrajni liniji vojska, ki jo je reakcija izkoristila. Ena izmed glavnih vprašanj politične borbe v preteklosti, je bila borba naprednih in reakcionarnih sil za vpliv na kmečke množice. V tej vojni so se kmečke množice odzvale pozivu komunistične stranke in demokratičnih sil, da se z orožjem v roki dvignejo proti okupatorju in njegovim pomočnikom. S tem so kmečke množice odstranile reakcionarno vodstvo, ki so vezala kmečke množice na interese veleposameznikov in finančnega kapitala. Razumljivo je, da se je bistveno spremenila vloga kmečkih strank, ki so iz svoje srede odstranile reakcionarno vodstvo in se vključile v blok delavskega razreda in vseh naprednih sil v borbi za demokracijo in nacionalno vlado. Takšne stranke, trdno povezane v fronti z vsemi naprednimi demokratičnimi silami, so lahko zelo važna transmisija med avant-gardnimi demokratičnimi silami in kmečkimi množicami. Obstoj takšnih strank v Narodni fronti z ozirom na to ni nasprotno utrjevanje enotnosti fronte pod pogojem, da te stranke aktivno izvajajo skupne linije fronte. Poleg tega pa obstoja še drugo napačno pojmovanje, ki je nezdružljivo z enotnostjo Narodne fronte. Po tem pojmovanju je zadostno, da se vrhovni strank združijo za neko skupno platformo in je s tem vsak član te stranke že član Narodne fronte. Takšna fronta stvarno ne bi bila enotna, niti bi mogla mobilizirati množice za konkretno delo za skupno stvar. Moč NOF-e je prav v tem, da se je razvijala od spodaj in da njena glavna aktivnost ni bila v vrhovih, temveč v najnižjih organih fronte — v te-

renskih odborih. To pa nikakor ne pomeni, da odločajo enotnost v vrhovih, nasprotno! Od samega začetka vojne smo se borili tudi za enotnost vodstev posameznih političnih strank in skupin in smo se v celoti zavedali, da daje enotnost v vrhovih večjo širino in večjo trdnost enotnosti spodaj v ljudskih množicah.

Toda ne glede na to dejstvo je treba brezpogojno poudariti, da je prava enotnost samo tista, ki obstoji v ljudskih množicah in skupni vsakodnevni borbi in akciji za skupen, napredni demokratični cilj. Enotnost, ki obstoja samo na papirju, je škodljiva enotnost. Ta enotnost mora postati delež milijonov in skupnega delu za uresničenje konkretnega skupnega cilja. Program NOF-e ni bil nikdar velik in ni bil nikoli abstrakten ideal, ki se ne uresniči. Program fronte je obstajal iz par točk, iz par konkretnih nalog, ki so bile jasne vsem in za katere so vedeli vsi, da jih je mogoče uresničiti. Tako mora tudi ostati. Načrt osnovnih programskih načel, ki je bil večkrat predložen kongresu, je sestavljen iz 32 točk. Vse je mogoče uresničiti in jih moramo uresničiti. Toda uresničiti jih je mogoče samo tedaj, ako bodo vsi pristali NOF-e, oni izven strank in oni v strankah, delati v enotnih organizacijah fronte in v skupnih akcijah za izvajanje tega programa. V skupnih organizacijah in skupnih akcijah se bo utrjeval blok demokratičnih množic za obrambo pridobitve narodne vlasti in za srečno bodočnost delovnega ljudstva. Enotnost NOF-e torej ne izključuje obojota strank v NOF-i, zahteva pa, da so člani vseh strank v fronti istočasno tudi člani organizacij in odborov Narodne fronte. Pri tem je treba posebno poudariti še en moment. V raznih krajih Jugoslavije so različni pogoji in različne oblike razvoja Narodne fronte. Bilo bi napačno, če bi sedaj ta kongres in splošno jugoslovansko vodstvo, ki ga bo ta kongres izvolilo, postučala, da vsilita vsem našim pokrajnam enake oblike organizacije Narodne fronte. Treba je izhajati iz konkretnih pogojev in konkretnega položaja v razvoju Narodne fronte. To so v kratkem osnovna dejstva v razvoju in značaju NOF-e. Če hočemo postaviti njene današnje neposredne naloge, je potrebno, da se v kratkem dotaknemo sedanjega mednarodnega in notranjega političnega položaja.

Iz te vojne je Jugoslavija izšla z utrjenim mednarodnim položajem in z velikimi simpatijami v vsem svetu. Ta položaj nove Jugoslavije je utrjen po zaslugi trdovratne in dosledne narodne osvobodilne borbe proti nemškemu in italijanskemu fašizmu in vsem njuni quislinškim pomagačem v domovini in na Balkanu. Ta borba je ustvarila Jugoslavijo med tiste države, ki so največ doprinele v borbi proti fašističnemu barbarstvu. Mar ne pričakuje jugoslovanski narodi z vso pravico, da jim bodo priznane njihove upravičene zahteve, ki so izražene v geslu »Tujega nečimo — svoje ga ne damo«. To svojo zahtevo ne opiramo samo na našo udeležbo v vojni, temveč tudi na stoletno težnjo naših narodov, razkosanih med rezne imperialistične dežele, da se združijo. Na drugi strani pa je mednarodni položaj nove Jugoslavije utrjen tudi po zaslugi notranjih sprememb, do katerih je v Jugoslaviji prišlo, sprememb, ki so morale izvesti simpatije vseh svobodoljubnih ljudi na svetu. So ljudje, ki ne prestopajo govora, da je inozemstvo proti temu, kar se v Jugoslaviji dogaja, in da se moramo zato korigirati. Verjamem, da so v inozemstvu gotovi maloštevilni reakcionarni krogi, katerim ljudska demokracija v Jugoslaviji ne ugaja. Toda, če tem krogi ne ugaja, sem pa prepričan, da je vseč milijonov in milijonov širokih množic v vsem svetu. Jugoslavija je eden izmed važnih stebrov demokratičnega reda v svetu. Naravno je, da je to moralo dvigniti njen ugled. Soliden in trden položaj naše države je osnovan na ogromnem moralnem prestižu, na velikih in mnogostevnih žrtvah, na neslutemenu junaštvu, ki so ga naši narodi dokazali v tej vojni. Ta položaj je osnovan na trdnih, solidnih vezeh, ki smo jih med vojo vzpostavili z zavezniškimi deželami, na vezeh, ki se vedno bolj poglobljajo, in prav tako tudi na vezeh s sosednimi deželami, v katerih so zrušeni fašistični režimi in je zdaj vzpostavljen demokratični red. S tem so dani pogoji, da se naši odnosi s temi deželami postavijo na popolnoma druge temelje, kot so bili prej. Jugoslavija je danes v takih prijateljskih odnosih s Sovjetsko zvezo, za kakršne je premal, če samo rečemo, da so zavezniški in prijateljski. Sovjetska zveza je odigrala odločilno vlogo v mednarodnih odnosih in na ta način omogočila naši državi uresničenje pravice, da sama odloča o svoji usodi. Bratstvo v orožju, ki je ustvarjeno od prvih dni med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo, je započateno s skupno prelitvo krvi, z žrtvami slavnih Rdeče armade v borbi za osvoboditev naše države. Pogodba o vzajemni pomoči in sodelovanju, ki jo je Jugoslavija sklenila s Sovjetsko zvezo, je dokaz, da bo Sovjetska zveza tudi v bodočnosti trdna osolmba naši svobodi in našem napredku. Bratstvo slovenskih narodov, ki se danes vedno bolj utrjuje, je bistveno spremenilo sliko mednarodnih odnosov v Evropi. Danes je slova slovenskih narodov zagotovilo za obrambo pred povampirjejem nemškega imperalizma in trdno zagotovilo miru v svetu. V bratstvu s slovenskimi narodi vidi naša država zagotovilo miru, neodvisnosti, gospodarskega razvoja. Danes so se popolnoma spremenili odnosi med jugoslovanskimi narodi in narodom Bolgarije. Nič več si ne stojija nasproti dve sprti deželi, temveč sta naroda, pri katerih so dani pogoji za nadaljnje bratsko zblizevanje, pogoji, ki se vedno bolj razvijajo. V Albaniji danes

niso več na oblasti tuji agenti in italijanski fašisti, temveč prijatelji naše dežele, naši najbližji vojni zavezniški na Balkanu, ljudje, s katerimi smo se borili na isti način. Proti istemu sovražniku za isti cilj. Spremenile so se razmere tudi v Romuniji in v Madžarski. Razvoj demokracije v vseh deželah, ki jih je osvobodila Rdeča armada, ustvarja predpogoje za razvoj dobrih odnosov med temi deželami in Jugoslavijo. Propadli so vsi poizkusi fašističnih in vseh reakcionarnih sil, da razbijejo zavezniški blok angleško-sovjetske zveze in ZDA. Ta blok, ki je vzdržal vse napore vojne, je še nadalje trden, kakor nam to dokazujejo zgodovinski sklepi v Potsdamu, in trdno odločen, da ne dovolj ponovno oživitev nemškega imperalizma. Konferenca Združenih narodov v San Franciscu je uspešno zaključila svoje osnovno delo. Ni dvoma, da bo organizacija Združenih narodov zelo važen činitelj miru v svetu.

Naši odnosi z Anglijo in Ameriko so prežeti z iskreno željo, da so čim bolj prijateljski in da se razvijajo in poglobljajo na osnovi vsestranskega prijateljstva, uresničenega v skupni borbi proti nemškemu in italijanskemu osvajačemu. Vsa ta dejstva govore o tem, da se mir v Evropi vedno bolj utrjuje in da so končno propadli načrti in upi vseh fašističnih ostankov in reakcionarnih mračnjakov, ki so poizkušali vse, da bi sprli zavezniške narode. To nadalje pomeni, da bo mednarodni položaj Jugoslavije še trdnješi, kot je bil kdaj koli položaj ne samo Jugoslavije, marveč tudi stare Srbije, da ne govorimo o drugih narodih. Ta ugoden mednarodni položaj Jugoslavije nam omogoča, da se z vso energijo in z zaupanjem lotimo dela za obnovo naše države, za izgradnjo demokratične ljudske oblasti. Toda kljub vsem tem pozitivnim dejstvom bi bilo napačno misliti, da Jugoslavija v inozemstvu nima sovražnikov in da sme nanje pozabiti. Brez dvoma so v svetu reakcionarni krogi, ki bi bolj želeli obnovitev starih protidemokratskih režimov v stari Jugoslaviji, ki bi celo bolj želeli, da Jugoslavije ne bi bilo več, nego da je takšna, v kakršni so naši narodi prevzeli usodo v svoje roke, s tem, da so oblast prevzelo demokratične sile. Toda moč teh krogov je prišla padati, njih drobi pritek demokratičnih množic. Zadnje volitve v Angliji so jasno pokazale, kakšno razpoloženje vlada med ljudskimi množicami. Takšen mednarodni položaj je zadal težak udarec upom naše notranje reakcije in ostankom fašističnih žarišč. Ta gospoda si je marnički obetala. Obetali so si predvsem državljanske vojne, zeleno šumac in na vsakovrsten upore. Toda zmotili so se v svojih upih. Obetali so si, da bodo zavezniški reševali njihove izgubljene položaje. Tudi v tem so se prevarili. Volitve v Angliji so jim razble tudi to iluzijo. Upali so, da nas bodo gospodarske težkote kmalu zlozile. Toda, čeprav jih čutimo kot težko breme, vendar nas niso zlozile, temveč jih vedno bolj in bolj obvladujemo. Ničesar od njihovih upov se ni uresničilo.

Toda kljub vsem tem neuspehom pa se sovražnik ni odrekel svojim namenom in on danes ponevno politično deluje. Do večera so ti ljudje in te iste mednarodne klikke sodelovale z okupatorjem ali pa podpirale njihove pomagače. Našo so netili državljansko vojn, danes pa se pojavljajo v novih oblikah kot politiki, kot ogorčeni kritiki ljudske oblasti, ki o njej trdijo, da je premal demokracija, a to trde zato, ker se boje njene resnične globoke demokratičnosti. Oni dalje tudi škodujejo v gospodarstvu kot saboterji, špekulanti in črnoborzanci, za sabo vlečejo vse ono, kar je obteženo s sodelovanjem z okupatorjem, vse ono, kar se boji demokracije, kar se boji volje ljudskih množic. Njim čisto pomagajo ljudje, ki ne morejo razumeti izpremembe, ki se je izvršila v Jugoslaviji. Ti se ne morejo spriznati s sedanjim stanjem. Glavni argument sovražnikov in nasprotnikov sedanjega položaja je, da takšno stanje ni demokratično, da temelji na »enostranskem« stroju itd. To govori v prvi vrsti oni ljudje, ki so v stari Jugoslaviji bodisi ustvarjali ali podpirali protiljudsko diktaturo. Medtem pa vodstvo Narodne fronte v državi ne pomeni nikakršnega »enostranskega stroja«. Tak »enostranski stroj« je obstojal v čas vojne. Proti okupatorju in njegovim pomagačem so se na strani zavznikov v naši državi borile izključno demokratske sile, združene v Fronti, in nihče drugi.

Narodna fronta danes samo nadaljuje poslanstvo osvoboditve svojega ljudstva in vzpostavljanje demokratične ljudske oblasti. Poslanstvo, ki ga je začela Fronta vršiti za časa vojne, in ki ne more biti zaključeno, dokler bodo ostanki preteklosti grozil pridobitvam osvobodilne borbe. Pri nas je demokracija za ogromno večino ljudskih množic. Ne, nikakor se ne stramujemo povedati, da nemoče dati pravice, da bi se okoristili s pridobitvijo demokratične svobode in da bi rovarili, onim, ki so do poslednjega dneva sodelovali z okupatorjem, niti onim, ki so v preteklosti odzvedali našem ljudstvu demokratične pravice in vzpostavljali razne reakcionarne protifašistične diktature. Razen tega pri nas velja tudi to, kar je rekel tovariš Tito: »Očitajo nam, da nismo dovolj nagli, kadar gre za dovoljenje, da odpro stranke svoje trgovine.« Ze večkrat sem dejal, da nismo proti strankam, tem bolj, ker nekateri že koristno sodelujejo v Narodni fronti, onim pa, ki so izven fronte, je treba dati tudi s formalne strani dovoljenje za delovanje, ker že

itak delujejo. Kdo so te stranke? Skupina ljudi, ki so bili prej vodilni. Ti mislijo, da jih to ljudstvo, ki je šlo za njimi, čaka, samo da se pojavijo, pozabljajo pa, da lahko ostane generalni brez vojske. Mislim, da bo prišel čas, ko se bodo o tem pričeli. Prišel bo ta čas in ničesar nima moč proti temu: Naj delajo, pa bomo videli, kdo bo šel z njimi. Sestajajo se, imajo sestanke in konference, pred mednarodno javnostjo pa pripovedujejo, da smo prepovedali stranke, kar ni resnica. Naj zahtevajo, da odpro svoje trgovine, in mi jim bomo dali dovoljenja, da jih odpro. Glavni argument sovražnikov in nasprotnikov sedanjega stanja je, da to stanje ni demokratično, da temelji na enostranskem sistemu itd. To govore v glavnem oni ljudje, ki so v stari Jugoslaviji ali ustvarjali ali podpirali protiljudske diktature. Mi se jih ne bojimo, ker jih dobro poznamo, dobro pa jih pozna tudi ljudstvo.

Volitve za ustavodajno skupščino bodo kmalu pokazale, kaj pomeni Fronta za Jugoslavijo, kako je z neštevili narodi vezena z našimi narodi, pokazale pa bodo tudi, da je v naši državi še preveč demokracije za one, ki se boje ljudske volje. Za zdaj pa pustimo na strani te sence preteklosti. Vse njihovo delo mora neizbežno biti brez uspeha, preprosto zato, ker ne morejo obrniti kolesa zgodovine nazaj, ki so ga naše ljudske množice krepko zavrtile naprej. Da pa bi ti ljudje zares in do konca doživeli končni zlom, je potrebno, da se Narodna fronta z vso energijo vrže na delo, na čim hitrejši in čim uspešnejši izpolnjevanje svojih zgodovinskih nalog. Memim, da so te naloge v prvi vrsti: obramba pridobitve narodno osvobodilne borbe ter čim hitrejša in čim intenzivnejša obnova in izgradnja naše države. Pri tem je treba poudariti predvsem sledeče momente:

1. Fronta mora biti glavna gonilna sila vsega notranjega razvoja in izgradnje nove demokratične Jugoslavije. Njena naloga je, da vsak dan in neposredno mobilizira ljudske množice na vseh področjih življenja našega ljudstva. Fronta mora biti ona, ki bo dajala intenzivnost in čim hitrejši tempo in čim večjo uspešnost vsem ukrepom, ki jih podvezamamo, da bi si naša država čim prej odzdravila rane, ki jih je zadala vojna, in da bi naše ljudske množice čim prej mogle zgraditi zase življenje, ki je dostojno človeka. Ni naloga Fronte samo v tem, da združi večino ljudskih množic na skupni programski osnovi, ampak predvsem v tem, da bo Fronta poletni aktivnosti, dela, upornega obvladovanja težkote, organiziranja čim hitrejšega tempa v izvrševanju nalog. Naša država mora biti prežeta z duhom aktivnosti in delavnega poleta, ta duh pa mora prinesiti v naše ljudske množice Narodna fronta, kakor ga je prinašala v teku narodno osvobodilne vojne.

2. Če je naloga Fronte taka, potem je jasno, zakaj polagamo težnje prav na osnovne, na krajavne, na terenske odbore Fronte. Fronta mora biti tam, kjer se dela, kjer se rešujejo vsakodnevne praktične naloge, kjer je treba voditi, dajati pomoč in iniciativo raznim organom za izvršitev raznih ukrepov. Tako nalogo mora Fronta opravljati samo tedaj, če so njeni člani organizirani v skupnih krajevnih odborih ali v njenih višjih organih in na ta način — vsak po svojih možnostih — prostovoljno in zavestno sodelujejo v skupni akciji. Brez stalne krepitve krajevnih odborov, brez njihove izgradnje po načelu, da morajo biti tam, kjer se dela, bi bila Fronta mrtva črka na papirju in ne bi mogla izvršiti svoje zgodovinske naloge.

3. Ni pa dovolj razviti samo aktivnost. Aktivnost bo toliko večja, kolikor bo jasnejša širokim ljudskim množicam perspektiva razvoja nove demokratične Jugoslavije, kolikor bodo ljudskim množicam jasnejši neposredni bližnji cilji vse narodne aktivnosti. Nprestano je treba razvijati in dvigati zavest ljudstva, učeč ga na njegovih lastnih izkustvih. Danes je predvsem važno to, da Fronta vsadi v ljudske množice zavest o tem, da naše delovne množice danes grade zase svoj lastni dom, da so vsi napori v njih lastno korist, da je treba danes gledati na državo povsem drugače, kakor pa so jo gledali prej, ko je bila država orodje zatiralcev delovnega ljudstva. Toda to dejstvo morajo naše ljudske množice občutiti tudi v praksi, ne pa samo v besedah. Zato Fronta svojih nalog ne sme reševati s poveleovanjem, ampak s prepričevanjem in s tako organizacijo dela v naši državi, ki združuje interese posameznikov z interesom skupnosti. To je najboljša pot, da bodo tudi najširše ljudske množice pojmile bistvo dogajanja v naši državi.

4. V zvezi z zgornji omenjenimi dejstvi je posebno važno poudariti neko posebno nalogo Narodne fronte, to pa je gospodarska vajoja množic. Danes se nahajamo v težjih gospodarskih prilikah. Toda ti rezultati se še niso pokazali v tem, da bi mogli bistveno popraviti izredno težak položaj naših delovnih množic, onih množic, ki so na svojih ramednih nosile vsa bremena vojne in še danes nosijo glavno breme obnove naše države. Nismo navajeni, da bi objubljali ljudskim množicam nekaj, kar ni mogoče izpolniti. Danes bi bilo zločinsko govoriti ljudskim množicam, da je bistveno boljše šanje njihovega položaja neposredno pred njimi, če tega ne moremo stvarno zagotoviti. Namesto praznih obljub je treba ljudskim množicam dati jasno zavest o tem, da je naš gospodarski dvig odvisen v prvi vrsti in skoraj edino le od nas samih, od aktivnosti in poštrvolnosti delavcev, kmetov in vseh delovnega ljudstva, od dobre organiza-

Spomenik zmage v Murški Soboti

V nedeljo 12. t. m. bo odkrit v Murški Soboti spomenik borbenega bratstva jugoslovanskih in sovjetskih narodov

V nedeljo, dne 12. t. m. bo v Murški Soboti svečano odkrit spomenik zmage nad evropskim fašizmom, posvečen padlim vojakom Rdeče in Jugoslovanske armade. Spomenik postavlja vsa Slovenija iz hvalečnosti do junaške Rdeče armade, ki je v svojem zmagovitem pohodu ravno v Prekmurju stopila 31. marca letos na slovenska tla, postavilja ga iz hvalečnosti do požrtvovalnih jugoslovanskih partizanov in kot izraz borbenega bratstva jugoslovanskih in sovjetskih narodov. Spomenik, ki zavzema 200 kv. metrov in stoji na glavnem trgu v Murški Soboti, je bil postavljen po načrtu sovjetskega vojnega inženirja Arončika. Vse spomenik z obeliskom (visokim 17 m) je obložen s kararskim marmorjem, kar so izdelali tville Kumorav Franjo in Ljane Jančič v Ljubljani ter kamnosek Kocjančič v Mariboru. Počelonek zvezdo vrh obeliskisa je izdelala tvrdka Zmuc v Ljubljani, oba kipa pa višje v bron tvrdka Pimat v Ljubljani. Spomenik naredi mogočten vtis in je dostej pač največji in najlepši, kar jih je bilo v Jugoslaviji postavljenih v čast Rdeče in naše vojske.

Umetniško izredno uspeša sta kipa vojaka Rdeče armade in našega partizana. Umetniki — visoki nad 2 m — sta izdelala mojstrsko kipa-rija Boris in Zdenko Kolin. Poudarimo naj, da so vsi, od zidarjev in kamnosekov do pasarjev in kipa-rijev opravljali svoje delo udarniško in ga dokončali v rekordnem času, kakor je treba tudi poudariti pomoč zastopnikov Rdeče armade, majorja Barsukova, starejšega lajtnanta Kertanova in lajtnanta Gurskega, ki so stvarno podprli tako maglo izvršitve spomenika.

V nedeljo bo ob navzočnosti zastopnikov naše vojske in oblasti in ob navzočnosti zastopnikov slavnih Rdeče armade odkrit spomenik, ki naj bo večna priča naše hvalečnosti sovjetskim narodom in njih vojski in večna priča nemaljivega prijateljstva, ki se je sskovalo v štiriletni osvobodilni borbi naših in sovjetskih narodov. Zaradi tega pozivamo slovensko javnost, da se v čim večjem številu udeleži te stvarnosti.

Položna voznina v Murški Soboti

Odbor za postavitev spomenika zmage v Soboti je poskrbel za položno voznino in ugodne zveze za vse udeležence odkritja v nedeljo 12. t. m. Redni potniški vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 14.15, bo imel v soboto, dne 11. t. m. nekaj vozov rezerviranih za udeležence odkritja. Vozne karte kupite do postaje Slatin-Radenci, kamor pripelje vlak ob 22. uri. Tam bo preskrbljeno za prenočišče, zjutraj pa bodo udeležence prepeljali avtobusi v Soboti. Iz Maribora bo vozil poseben vlak, ki odpelje iz Maribora 11. t. m. ob 8. uri ter se mu na Pragerskem priključi vozovi iz Ljubljane. Voznice kupite v Ljubljani ali Mariboru ali katerikoli postaji v Sloveniji, ter veljajo tudi za povratek. Vsek udeležence naj si priskrbi potno dovolilnico in potrdilo krajevnega občetrnega NOO, da potuje na odkritje spomenika zmage v Murško Soboti. Pisarna odbora za gradnjo spomenika bo udeležence potrdila. Iz Sobotice bodo vozili avtobusi v nedeljo zvečer do Slatine-Radencev, odkoder odpelje poseben vlak opolnoč od 12. na 13. t. m. ter pripelje v Ljubljano v ponedeljek, dne 13. t. m. ob 9.15 dopoldne. Tudi za prehrano v Soboti bo preskrbljeno.

discipline, od kar največje delovne discipline, od kar največje števnije na vsakem koraku, od stalnega povečevanja produktivnosti, dela, z eno besedo, od našega dobrega delanja. Nihče drugi nam ne more zares pomagati. Važno je, da vsak naš delovni človek razume, da je njegovo delo del splošnega dela, da je od njegovoga dela odvisen del splošnega uspeha. Zato je treba prijeti z dobro organizacijo dela od spodaj. Tu je treba prepričati množice v tem smislu, da bodo same našle vedno in vedno nove oblike za povečanje produktivnosti dela, za boljše organizacijo, za večjo štednjo, za večje rezultate. V tem roem morajo biti vzor sovjetski delovni ljudje, ki so tako rekoč iz ničesa ustvarili čuda. To so dosegli samo zato, ker so delovne množice pojmile tesno povezanost interesov posameznika in dela posameznika z interesom skupnosti in z rezultatom dela skupnosti. Nešle množice morajo delati povsod, kakor dela dober gospodar za svojo hišo. Način dela naših ljudi mora biti tak, da ne bodo čakali pomoči od zgoraj, ampak da bodo z lastno iniciativo našli sredstva in možnosti, da bodo zadostili svojim najnujnjejšim potrebam in da bodo izvršili svojo nalogo v okviru celotnega načrta. Samo tedaj bo tudi pomoč naših zavznikov resnično, dobro in uspešno izkoristena. Fronta, ki nosi danes odgovornost za razvoj te države, ima v prvi vrsti nalogo v tem smislu vzgajati široke ljudske množice. Špekulacije, ki prinašajo za lažnimi obljubami, da bi postali popularni, je treba razkrinkavati pred množicami ter jim ne smemo dopustiti, da bi motili delovne napore naših narodov.

Vsi naši napori bi bili zaman, če ne bi znali stalno razvijati široke iniciativne množice od spodaj. Sovražniki ljudstva in topoglavji filistri se danes rogajo naporom Fronte in oblasti, naporom, ki jih te podvezamajo, da bi se v delovnih množicah razvil tekmovanje, udarništvo, neprestana delovna aktivnost, delovna aktivizacija onih slojev, ki so bili prej potonjeni na stran itd. Res vse te oblike so do danes pri nas še na relativno nizki stopnji razvoja. Toda v teku vojne so že dale ogromne rezultate, brez katerih bi bilo nemogoče samo pomisliti na uspehe, kakor smo jih do sedaj dosegli. Svoje velike rezultate dajejo danes in bodo dale še večje v bodočnosti, če jih bomo neprestano razvijali, neustavno krepili. Razumljivo je, da v iniciativno množice ne more imeti zaupanja oni, ki se je vedno bal demokratične volje svojega ljudstva, ki nikdar ni veroval v ustvarjalne moči svojega naroda. Mi pa smo se pripravljali in smo pričeli z uporabo proti okupatorju in njegovim pomočnikom, ker smo verovali v zavest ljudstva in Narodna fronta postavlja danes vtebe perspektive bodočih sreče in blagostanja našega ljudstva, ker veruje v svoj narod. Ona svojemu ljudstvu ne objublja sreče in blagostanja, to je, ne govori svojemu ljudstvu, da mu bo prinesla vse to na krožniku, ampak mu kaže pota in orožje, s katerim bo naš delovno ljudstvo ustvarilo zase srečo in blagostanje. Zato se Fronta zaveda, da ne more biti v tem ne uspeha in ne zmag, če ne bo uspeša v neprestanem razvijanju in krepitvi iniciativne množice od spodaj. Zato mora biti Fronta organizator in voditelj delovnega tekmovanja, udarništva, delovne iniciative itd.

6. Kadar govorimo o delu, je treba govoriti tudi o tempu. Naloga Fronte je zagotoviti na vseh področjih našega življenja kar največjo

hitrost v izvrševanju nalog. Fronta mora biti največji sovrznik birokratske počasnosti, zavlačevanja in zadrževanja vsega delovnega procesa. Fronta mora dati obnovi naše države, zgraditvi nove demokratične federativne Jugoslavije ono živo notranjo dinamiko, ki bo sama po sebi uničila birokratično počasnost.

7. Kar največjo pozornost mora posvečati Fronta narodni oblasti. Po delu narodnih oblasti bodo ljudske množice oceanjale značaj nove Jugoslavije. Danes je več takih primerov, ko zaradi nepravilnih postopkov posameznikov v organih narodne oblasti, zaradi premahnjega nadzorstva višjih organov nad nižjimi, zaradi pomanjave samovolje itd., narodni pogojev v nekaterih krajih občutijo narodno oblast prav nasprotno od tega, kar jim govori Fronta in kar bi oblast v resnici morala biti. Naravno je, da so bile vse te slabosti v začetku najne, zdaj pa več ne moremo trpeti liberalnega odnosa do teh slabosti. Narodno-osvobodilna fronta mora odigrati odločilno vlogo v borbi proti birokratizmu, nezakornosti, samovolji, kjer koli se ti pojavi pokažejo. Narodna fronta mora nuditi pomoč organom oblasti in mora biti ena od oblik demokratičnega nadzorstva nad delom posameznikov. Biti mora neumljena do napak in slabosti v delu podincev, v delu organov oblasti. Prav tako mora biti neumljena do vseh onih sovražnikov demokratičnih pridobitev Narodne osvobodilne borbe, ki hočejo izkoristiti te slabosti in napake kot argument proti narodni oblasti. Treba si je neprestano zavedati, da je Narodna fronta politični nosilec oblasti v naši državi. Ona nosi vso odgovornost. Zato je njena naloga, da se bori za čim boljše njihovo delo, za čim večjo povezanost te oblasti z ljudstvom, istočasno pa mora razbijati sovražno kampanjo proti narodni oblasti. Vsakemu članu Fronte mora biti jasno, da je narodna oblast največja in najvažnejša pridobitev narodno-osvobodilne borbe. Ona pomeni prelom v zgodovini naših narodov, zato je mrtljivo vsi sovražniki ljudstva, zato je glavni cilj vseh njihovih napadov.

8. V delu naših Narodnih oblasti je danes najvažnejše vprašanje čim večjega demokratiziranja te oblasti. Naravno je, da so bile v dneh odkritih bojev s sovražniki demokratične svobodične omejena. Tudi je razumljivo, da v dneh borbe ni bilo mogoče vedno gledati na obliko. Danes so stvari drugačne. Še večje razširjenje demokratičnih metod je postala neobhodna potreba, če hočemo zagotoviti kontrolo ljudstva, če hočemo prepričati, da se v organih naših oblasti ne zasidrajo špekulanti in birokrati, če hočemo zagotoviti, da pridejo v organe narodne oblasti zares najboljši ljudje. V zadnjem času je v tem pogledu narejen velik korak naprej. Ni dvoma, da nam bo vse to olajšalo razbitez sovrzne akcije proti narodni oblasti.

Sarajevska židovska občina komunistični stranki

Beograd, 6. avg. (Tanjug). Člani židovske občine mesta Sarajeva so na predlog svojega predstavnika dr. Avrama Baruha sklenili, da bodo v znak hvalečnosti za njeno junaško borbo za svobodo naših narodov poklonili Komunistični partiji Jugoslavije dvonadstropno hišo v ulici Kralja Tomislava, ki je last židovske cerkvene občine v Sarajevu.

DARUJTE za partizanske ranjence!

NASE GOSPODARSTVO

Tehnična načela

v naši gradbeni politiki

Pomočnik ministra za gradnje inž. Marjan Tepina je v svojem nedavnem govoru po radiu med drugim poudaril naslednje: Ko smo razpisali natečaj za stanovanjske hišice za podeželje, je bilo govora o tem, ali definitivna stanovanja ali provizorij. Natečaj se je razdelil na 33 projektantov. Tako udeleženi niso bili predvojni redka. Ob tej priliki moramo opozoriti na poizkuse, ki se med tehnično inteligenco, ki je vseveščko veliko pripravljenejši, kažejo vse svoje napore za oblikovanje, zanese kulturnobojno razpoloženje. Taki poizkusi imajo lahko zelo dobre posledice in jih je treba zadržati v kalli.

Poudarjam: ne postavljamo nobenih šablon, nobenih ozkih pravil. Vedno moramo biti pripravljeni odgovarjati na vprašanja tako, kakor jih postavlja živa praksa. Kakršni so pogoj, tako je treba reševati nalogo. Kaj so sredstva za položno streho, za streha položna, kjer so sredstva strojna, za streha strma. Kaj so prilike za provizorij, bomo postavljali provizorije. Kadar in kjer bodo sredstva za zidano vas naj se bodo. Tudi za nas velja načelo političnih aktivistov, da se ne smemo klopiti nekakšnih pravil kakor pijance vola. Najmarj pa smemo iz nekih romantičnih ozirov zavirati napredno razpoloženje med ljudstvom samim, kaj smo mu priča na vsak korak. Ker je ljudstvo razpotočeno za napredno gospodarstvo in so zato vrh tega na razpolago osnovna sredstva, mu ne

bomo vsiljevali stanovanj in hlevov pod skupno slamatno streho. Prizadevanje, da se uklenejo tehnična vprašanja v pravilnike, pomeni plačati proti iniciativi in iznajdlivosti, zanašati med konstruktivno tehnično inteligenco teoretično prerekanje namelo udarnega praktičnega dela na terenu, v delavnicah in na stavbiščih. Samo ona načela, ki so vodila partizanske skozi vse težave in naloge do končnega uspeha, načelo stalnega vzbujanja sleherne iniciative in iznajdlivosti v tehniki in organizaciji, načelo medsebojne pomoči in požrtvovalnosti, načelo tekmovanja v udarniškem delu in iznajdlivosti, morejo tudi obnovi zagotoviti uspeh.

Vsi naši uspehi so prej ko slej odvisni od tega, koliko bomo znali občana načela politike osvobodilne fronte prenesti v najširše delovne množice in tehnično inteligenco, koliko bomo znali vsa vprašanja obnove reševati v politični perspektivi, koliko bomo znali preganjati oportuniste in birokrate, šoviniste in lokalpatriote ter vse ljudske sovražnike. Ker ima reakcija še v rokah gospodarska sredstva, ki jih zna izkušeno upravljati in izkoriščati, je vsako gospodarsko vprašanje, vsako tehnično vprašanje hkrati in predvsem politično vprašanje.

Na razpolago so živa in materialna sredstva, odprta sta nam pot in pogled v perspektivo. Odkločitev je prej ko slej pri nas samih, pri nas vseh in pri slehernemu izmed nas. Konferenca zastopnikov in strokovnjakov naših federalnih in zveznih kmetijskih oblasti, ki je bila prvič avgusta v Beogradu in smo o njenem začetku ter sporedu že poročali, je po tridnevnem posvetovanju uspešno zaključila svoje delo. Naši kmetijski strokovnjaki so se na tej konferenci bavili z vsemi aktualnimi vprašanji, ki so zvezana z obnovo in razvojem našega kmetijstva. Po izčrpnem razpravljanju o vseh vprašanih in zvezi s kmetijsko službo in s potrebami našega kmetijstva je konferenca prišla do zaključka, da je naše kmetijstvo med sedanjim vojno in s pojačeno kritično utrpelo izredno veliko škodo. Vendar, da znaša ta škoda 270 milijard dinarjev brez zgradb in drugih podjetij. Zato prosijo naši kmetijski strokovnjaki in zastopniki kmetijskih oblasti odgovorne državne činitele, da z vsemi sredstvi pomagajo obnoviti naše opustošeno kmetijstvo.

Predvsem je treba pomagati z živilni, orodjem, obleko, pohištvo in živino tistim predelom, ki so bili med vojno najbolj opustošeni, ker so tam največ besnele najbolj ogrožene narodno osvobodilne borbe proti okupatorju. Konferenca je pooblastila zveznega ministra za kmetijstvo, da stavi zvezi vladi konkretne predloge, kako bi se moralo pomagati našemu kmetijstvu in kaj bi bilo treba posebej podpreti, da se pomaga najbolj prizadetemu predelom.

Razpravljajoč o problemih kmetijske službe je konferenca ugotovila, da je delo kmetijskih organov iz mnogih razlogov zelo težko. Iz poročil izhaja, da so ti organi in ljudske množice pravilno razumeli novi položaj kmetijstva in nove naloge naše kmetijske službe. Kmetijstvo je treba tako izpopolniti, da bo krilo vse državne potrebe v zvezi s prehrano ljudstva in da bo organsko vključeno v naš gospodarski sistem.

Dokler ne bodo izdani okvirni predpisi o organizaciji kmetijske službe, bo zvezni minister s svojimi namodi dajal okvirne odredbe o organiziranju kmetijske službe pri narodnih odborih in o razmejitvi pristojnosti zveznih in federalnih oblasti.

Znanstveno preiskovalno delo in bodoča setev

Konferenca je soglasla v mnenju, da izvirja zaostalost našega kmetijstva v veliki meri iz slabo razvite ali popolnoma nerazvite znanstveno raziskovalne službe. Zato bo zvezni minister predlagal AVNOJ-u načrt okvirnega zakona o organizaciji znanstveno raziskovalne službe v kmetijstvu. Pomen tega dela je tako velik, da ne bodo šla v škodo nobena, še

konferenca se je zedinila glede vrste ukrepov, ki so potrebni za obnovo in napredok naše živinoreje. Izdelan bo zakon o pospeševanju naše živinoreje, ki bo predložil AVNOJ-u v zakonitve.

Ministri federalnih edinic z najhujše opustošeni predeli so izrazili zahtevanje za pomoč z nakupom in pošiljanjem ove iz Srbije in Makedonije v zapadne gorske pokrajine, kjer je vojna uničila živinorejo. Izražena je bila želja, da se s tem delom nadaljuje in naj se odkup razširi tudi na druge vrste živine. V krajih, kjer letos zaradi suše primanjkuje živalske krme, naj se živina, ki je tam ne bo mogoče prehraniti, odkupi in po-

SOOBŠEČENIE

представителя Уполномоченного Совета Народных Комиссаров СССР по делам репатриации (возвращению).

Представитель Уполномоченного С.Н.К. СССР по делам репатриации (в о з в р а щ е н и ю) граждан СССР на родину сообщает:

Все граждане СССР и военнопленные находящиеся на территории Югославии и в воинских частях Югославской армии попавшие в период Отечественной войны, обязаны немедленно явиться, лично, для отправки на родину на пункт сбора Шентвид (Любляна).

представника Ополномоченного СССР по делам репатриации (в р а щ е н и ю) граждан СССР на родину сообщает:

Все граждане СССР и военнопленные находящиеся на территории Югославии и в воинских частях Югославской армии, попавшие в период Отечественной войны, обязаны немедленно явиться, лично, для отправки на родину на пункт сбора Шентвид (Любляна).

Nje v opustošene kraje. AM pa je treba po suhi prizadetim krajem pomagati z dobavo krme in žim omogočiti, da prepeljejo živino tja, kjer se lahko preko zime prehrani. Konferenca smatra, da je treba podpreti rejo malih živali, ribarstva in čebelarstva, ker se na ta način lahko v znatni meri zmanjša klanje večjih živali, ki se težje in bolj počasi obnovljajo.

Prav tako je treba posvetiti več pozornosti veterinarstvu, ki prej ni bilo na višini, zlasti pa proizvodnji cepiv ter zdravil proti živinskiim boleznim. Zvezni minister bo interveniral pri ministru za narodno obrambo, da se določeno število veterinarjev oprosti vojaške službe in stavi na razpolago kmetijstvu.

Agrarna politični ukrepi

Konferenca je razpravljala o vrsti agrarne političnih ukrepov, ki bi jih morali podpreti, da se stanje našega kmetijstva čim bolj popravi. Podrobna razprava o cenah kmetijskih proizvodov je dovela do zaključka, da so sedanje normirane cene pod proizvodnimi stroški. Čeprav se je konferenca zavedala, da pri današnjih pogojih ne more zahtevati paritetne cen, je vendar izrazila miselnje, da je treba odgovornim činiteljem predlagati, naj se cene kmetijskim proizvodom v interesu kmetijstva in namena gospodarskega ravnotežja po- višajo.

Med zelo važnimi sredstvi agrarne politike je gotovo kmetijski kredit, posebno v sedanji dobi obnove, ko so potrebe po kreditu večje kakor kdaj koli. Kreditnemu aparatu je treba zato posvetiti vsjo pažnjo. Zato je potrebna močna osrednja ustanova za vse vrste kmetijskega kredita. Konferenca je predlagala ukrepe, kako naj se reorganizira Agrarna banka in kako naj prevzame na sebo to vlogo.

Zadrufništvo, ki razvija v narodu smisel za sodelovanje in vzajemno pomoč, je že pred vojno zavzemalo važno mesto v življenju naše vasi. Konferenca je mnenja, da bi moglo pravilno reorganizirano zadrufništvo pod novim vodstvom pomeniti naši vasi še mnogo več kakor prej. Če bo pravilno vodeno in pravilno izvršeno v sodobno-gospodarsko poslovanje naše države, bo zadrufništvo lahko izvršter posredovalec v zamenjavi blaga med mestom in vasjo. Konferenca

Odredba o oddaji stare gume

Minister za industrijo in rudarstvo Franc Leskoskek je izdal naslednjo odredbo o oddaji stare gume:

Vse javne in zasebne ustanove ter zasebniki morajo v 8 dneh od dneva objave te odredbe oddati vse za voz, železnice, avtomobile, motorni vozil in kolese kakor tudi vse ostale nerabne gumijaste izdelke krajevnim narodnim odborom. Oddane plašče morajo izročitelji opremiti s svojim natančnim naslovom, napisanim na lepem, ki se preveže na posamezni kos ali na zavoj, če je v zavoju povezanih več kosov.

Krajevni narodni odbori izročijo ob prevzemu izročitelju potrdilo o vrsti in teži prevzete stare gume; to gume nato pošljejo okrajnim narodnim odborom na določeno zbirno mesto, ki naj bo po možnosti v bližini železniške postaje. Po končanem zbiranju odpremijo okrajni narodni odbori vse zbrano gume na naslov: Jugoslovanske tvornice gume, družba z o. z. Kranj, kjer bo posebna komisija, sestojča iz zastopnika ministrstva za industrijo in rudarstvo in zastopnika podjetja ocenila vrednost izročene gume in odredila podjetju, da izročitelju izplača protivrednosti po uradno določenih cenah.

Prosilci, ki se izkažejo z omejenimi potrdili o izročitvi stare gume, bodo pri dodeljevanju novih gumijastih predmetov imeli prednost. Ta odredba stopi v veljavo z dnem objave.

Razdeljevanje in potrošnja premoga

Ministrstvo za industrijo in rudarstvo je dne 27. septembra meseca objavilo v časopisju razglas o razdeljevanju in potrošnji premoga na področju federalne Slovenije. Ker potrošniki ne prijavljajo pravočasno potreb premoga, objavljamo tozadavni razglas še enkrat in v njem opozarjamo posebno na točki 2 in 6 razglasa.

1. Ministrstvo za industrijo in rudarstvo - rudarski oddetek - je prevzelo razdeljevanje celokupne produkcije vseh premogovnikov Slovenije, in sicer razdeljevanje potrošnikov, ki imajo preko 20 ton mesečne porabe premoga.

2. Potrošniki premoga nad 20 ton mesečne porabe morajo najdalje do 15. vsakega meseca za prihodnji mesec prijaviti Ministrstvu za industrijo in rudarstvo - rudarski oddetek - porabo in vrsto premoga v preteklem in potrebe v tekočem mesecu, obstoječe zaloge, izkoriščanje kapacitete obrata in izgleda za delo.

3. Na podlagi prijavljenih potreb potrošnikov razdeli rudarski oddetek po nujnosti predvidene razpoložljive količine.

4. Potrošniki z mesečno porabo nad 20 ton rudarskega kuriva morajo voditi dnevni razvid o nabavi in porabi kuriva, tako da je vsak čas razvidna tudi zaloga po vrstah. Ta vpisnik porabe mora vsebovati tudi podatke o dobavi in dovoljenosti za nakup.

5. Potrošnja izpod 20 ton mesečne porabe se bo uredila posebej po navodilih, ki jih bo izdalo Ministrstvo za trgovino in pretrubo.

6. Podatke iz točke 2 za mesec

Tovarišem naročnikom in čitateljem Slovenškega poročevalca»

na območju, koder je še v obtoku italijanska lira, priporočamo, naj se v vsem, kar zadeva naš dnevnik, obračajo naravnost na našo podružnico v Postojni, kjer bodo prejeli vsa zadevna pojasnila, tako glede naročanja lista, kakor glede plačevanja naročnine, oddaje malih oglasov, objav in reklamacij in kjer bodo najprej odpravili vse nerodnosti, ki se nastopajo. — Vse stike torej, katere bi drugod navezali na centralo v Ljubljani, navežite na podružnico v Postojni — v vsem vam je bližja in bolj odločna.

je zato mnenja, da je treba čimprej izdati nov okvirni zakon o zadržkih, ki bo njihovo organizacijo in poslanstvo postavil na pravilno osnovo.

Konferenca je razpravljala tudi o drugih vprašanih agrarne politike, in sicer o kmetijskem zavarovanju, o komasacijah, o reorganizaciji katastrske službe itd. Sprejela je predloge, ki jih bo zvezni minister za kmetijstvo predložil odgovornim činiteljem.

Potrebe našega kmetijstva, vojna škoda in UNRRA

Opustošenja, ki jih je vojna prizadela našemu kmetijstvu, zahtevajo ogromne napore za obnovo. Zato je konferenca posebej proučila pota in načine, kako bi se dala najbolje izkoristiti vojna škoda in pomoč, ki nam jo nudijo zavezniki preko UNRRE. V tem pravcu je bilo sklenjeno:

Od UNRRE naj se zahteva čim več kmetijskih strojev, traktorjev, živine in tovornih avtomobilov. Zvezni minister za kmetijstvo naj ukrene vse, da bodo čimprej prihajale iz Nemčije in Madžarske reparacije na račun vojne škode.

Osnovati je treba čimprej državno podjetje, čigar dolžnost bo prevzemanje vskladitvenje, prevoz in razpolaganje z blagom po navodilih odseka za nabavo zveznega ministrstva za kmetijstvo. V tem odseku naj se osredotoči nabavljanje in razdeljevanje predmetov, ki so namenjeni kmetijstvu vse države. Federalna ministrstva bodo izdelala načrte in predložila seznam predmetov, ki jih potrebujejo za svoje kmetijstvo.

Konečno je konferenca sprejela na znanje poročilo zveznega ministrstva za kmetijstvo o korakih pri ministru za industrijo, da bi domača industrija proizvajala čim več za naše kmetijstvo. Priporočila mu je, da napore v tej meri še poveča.

avguat je dostavil Ministrstvu za industrijo in rudarstvo - rudarskemu oddelku — t a k o j.

Pripominjamo, da potrošniki, ki ne bi pravočasno prijavili potreb premoga, pri razdelitvi istega ne pridejo v poštev.

Poslovni in luksuzni davek na svilo

V »Službenem listu« DFJ z dne 20. III. 1945 je bila objavljena naslednja uredba o izpremembah in dopolnitvah uredbe o skupnem davku na poslovni promet št. 16.100 z dne 14. marca 1931 z vsemi njenimi poznejšimi izpremembami in dopolnitvami.

1. Člen. Izdelovalci svilnenih tkanin, izdelkov in preje za prodajo na drobno, ki niso plačali skupnega davka ob uvozu iz inozemstva na carinarnicah, morajo najdalje do 15. avgusta 1945 predložiti pristojnemu davčnem oddelku po stanju na dan 1. maja 1945 naslednje podatke:

- 1. koliko so imeli v zalogi surove svilne preje iz C. t. št. 326/458, 327/459 in 329/461 tarife skupnega davka na poslovni promet. Navesti je njeno težo in vrednost. Isto morajo storiti tudi trgovci s surovo svileno prejo iz navedenih tarifnih števil;
2. koliko so imeli svilne surove preje iz C. t. št. 326/458, 327/459 in 329/461 po teži in vrednosti v tkanih in v izdelkih na statvah (strojih);
3. koliko so imeli v zalogi svilnenih tkanin, izdelkov in preje za prodajo na drobno in koliko je pri tem uporabljene svilne surove preje po teži in vrednosti;
4. koliko so naročili svilne surove preje iz spredaj navedenih tarifnih števil po teži in vrednosti od 1. decembra 1944 pa do vložitve prijave, bodisi v državi, bodisi v inozemstvu in za to blago ni plačan skupni davek.

Na prejo po prednjih točkah (1, 2, 3 in 4) se plača skupni davek in davek na luksuz po uvoznih stopnjah C. t. št. 326/458, 327/459 in 329/461 (71 50 %) po naredbi o skupnem davku na poslovni promet št. 16.100-31 v štirih enakih mesečnih obrokih izza 1. septembra 1945.

3. člen. Ugotavljanje davčnih podpisov ta uredba, ne vložil ali ako je netočna, bo prizadeti kaznovan z denarno kaznijo od 10.000 do 50.000 dinarjev, ki jo izrečejo izvršni finančni organi okrajnega oziroma mestnega narodno-osvobodilnega odbora.

4. člen. Pri obratniku in arnadi na dinarsko valjavo se računa kurz zamenjava.

F. D. Svoboda. — Danes v sredo od 17. dalje trening vseh nogometsev na igrišču Ljubljane, oprema je na igrišču. Tam se sprejemajo novi člani in junjorji, ki imajo veselje do nogometa. — Načelnik. Udarnikova igralna sola. Ker je nastopilo nekoliko hladnejše vreme, se od sedaj naprej začnejo pouk ob pol 12. Tečaj ruskega jezika priredi za občino Podružnica SZPN na trgovski akademiji v trgovski šoli v Ljubljani. Pouk je dvakrat na teden ob večernih urah. Interesenti dobe informacije in se lahko prijavijo pri študentski trgovski šoli, Gregorčičeva ulica 20, vsak dan dopoldne.

FILMSKO PODJETJE D. F. J. — DIREKCIJA ZA SLOVENJO predvaja v kinu »Union« še nekaj dni veličastni sovjetski film LENIN 1918. LETA. Predprodaja vstopnic pri dnevni blagajni od pol 11. do 12. ure.

Opozarjamo vse krajevne, okrajne in okrožne odbore ter druge ustanove, naše podružnice in ekspoziture, dopisnice in naročnike, da morajo vse pisemske pošto pravilno frankirati, sicer jo bomo vračali.

Uprava in uredništvo Slovenškega poročevalca»

BELEŽNICA KOLEDAR Sreda, 8. avgusta: Cirjak. DEZURNE LEKARNE Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; Bazar, Miklošičeva cesta 20; Murnayer, Sv. Petra cesta 73. OBJAVA Ministrstvo za finance demokratske federativne Jugoslavije je poslalo pod III B. 2106 dne 30. julija sledeče pojasnilo: Vse vloge, ki jih dostavljajo ljudski tožilci ali privatne osebnostni tožilci, na prošnje vseh taks v smislu obstoječih taksnih predpsov. (Iz pisarne Javnega tožila Slovenije) LUTKOVNI TEČAJ ZA SLOVENJO se bo pričel 20. t. m. Vabimo vse lutkarje in novince, ki imajo veselje do lutkovne umetnosti, naj pošljejo svoj naslov najkasneje do 15. t. m. na Initiativni odbor zveze slovenskih lutkarjev, frankičanska dvorana, Ljubljana.

KINEMATOGRAFI KINO UNION: veličastni sovjetski film »LENIN 1918. leta«. — Predstave ob 16. 18.30 in 21. uri. MAŠKA: ameriški film »OB ZORU«, dodatek dokumentarni film. — Predstave ob 19. in 21. uri. KINO SLOGA: sovjetska komedija »STIRI SRCA« in dodatek dokumentarni film. — Predstave ob 19. in 21. uri. LETNI KINO V TIVOLJU Filmsko podjetje DFJ — Direkcija za Slovenijo je postavilo na prostori letnega gledališča v Tivolju moderno kino-aparaturu in bo predvajalo vsak večer ob lepem vremenu ob 20. in ob 22. uri znamenite dokumentarne filme proti enotni vstopnici 10 Din. Kot prvi sponzor bodo predvajali v Tivolju dokumentarni film »TITO V MOSKVI«, »PRVOMAJSKA PARADA V MOSKVI« ter drugi slovenski teatnik. Dnevne vesti Občni zbor sindikalne organizacije gospodinskih pomočnic bo v četrtek 9. t. m. ob 16. v frankičanski dvorani, Zato naročamo vsem gospodinskim pomočnicam, da se obnega zhora udeležijo. Gospodinske pozivamo, da pomočnicam dovolijo prosti dostop v dvorano. Vabimo vse delavce in namence, da si skupno ogledajo partizansko razstavo v Jakopičevem paviljonu, in sicer naj pridejo vsi delavci in namenceci iz ene podružnice skupaj, tako jim bo znanstvo za ustvarjanje našega čudnega razpolago bo tudi vodstvo vsak ponedeljek ob 19. ure dalje in prav tako v soboto, v sredo pa že od 15. ure. Krajevni strokovno-zvezni svet. Vsem montažarjem, fužinarjem in onim, ki se mislijo vpisati na rudarstvo ali fužinarstvo, v četrtek 9. t. m. ob 19.30 bo v balkonski dvorani na univerzi anketa o spremembi učnega načrta. Udeležba obvezna! Vabljeni tudi vsi tovariški rudarski delavci in fužinarji. Trgovski namenceci galanterijske in sovrnih strok izdelujejo svoj ustanovni občni zbor v četrtek 9. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. Na ta ustanovni zbor so vabljeni vsi člani in ostali, še neobsestani članovi. Na ta zbor bodo delegati tovariških podružnic. Pripravljalni odbor. Sindikat trgovcev s papirjem, pisarniškimi in šolskimi potrebščinami vsi trave trgovce te stroke, da se udeležijo sejanca za ustanovo našega sindikata. Enote sindikata v petek ob 3 popoldne v Trgovskem domu. 40 letnico obstoja proslavi Prostovoljna gasilska četa Ljubljana - Zgoranja Šiška na Spignjsko cesti, 12. avgusta s pravi pesirnim sporedom. Popoldne ogled razstave, ob 17. uri sprejem gostov, nato ogled razstave, ob 18. uri velika gasilska valja za šolo v Zgornji Šiški. Takoj po valju bo proslava v blisnem Sokolskem domu. Za ustvarjanje našega čudnega razpolago bo tudi vodstvo vsak ponedeljek ob 19. ure dalje in prav tako v soboto, v sredo pa že od 15. ure. Krajevni strokovno-zvezni svet. Sestanek knjižarniških in papirniških namencecev in delavcev bo danes, v sredo, ob 18 v dvorani SZSP (prej Delavske zbornice) v bližini Cesta 19. t. m. neorganizirani uslužbenec knjižarn, papirnih trgovin in trgovca s pisarniškimi potrebščinami. Vpisovanje v tečaj rusine in angleščine se vrši dne 8. Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2/III. Vadnica državne učiteljskega v Ljubljani bo pričela redni pouk v soboto 11. t. m. Vsi učenci in učenke naj pridejo ob 8. uri, razen učenk I. razreda dekliške vadnice, ki naj pridejo ob 12.15. t. m. Pouku morajo biti vsi učenci in učenke, ki so se vpisali in bili sprejeti v I. do IV. razred. Kdor zdej ne bo posejal pouka, jesejni ne bo mogel nadaljevati šolanja na zavodu. Ravnateljstvo. Kvač OF za teden bo ob 8. t. m. ob danes, v sredo 8. t. m. ob 19.30 uri na dvorščiki bivega prosvetnega doma množični sestanek volilev, na katerem se bodo izvolili sodniki za narodna sodišča.

Objave

Centralne vojne bolnice v četrtek 9. t. m. naj se javijo od 17. do 20. ure Svetlini Fani Vodnikova 17; Segatin Ivanka, Rožna dolina, Cesta XVII št. 2; Stefančič Marija, Povšetova 78; Vlačič Rozalija, Zbanišnica 3; Slamnjak Ljubica, Groharska 22; Zarnik Amalija, Hladčeva 46; Sokar Ivan, Fabova 14; Trovec Franc, Rožna dolina, Cesta XVII št. 2; Lipuš Zvonimir, Devica Marija v Polju 161; Prebč Marjana, Rožna dolina, Cesta XVII št. 2; Seliskar Žofa, Marečičeva 1; Semc Marija, Rimska cesta 23; Maske Ljuba, Erišičeva 9-11; Matič Nežka, Ljubljanski področje; Novak Ivan, Kurličina Šiška-Rožna dolina, Cesta XV št. 28; Novak Mara, Vodovodna 39; Pavlin Stanka, Medvedova 7; Pestobnik Hoda, Medvedove - Dreska in Fehan 33/46; Zakovšek Branka, Tonča, Ljubljana, Cesta 55; Inž. Poganič Ljubo, Medvedova št. 17. Zjutraj ne zastrjkuje nastavešt! Zaradi informacij naj se javijo v teku tedna naslednji: Majaron Ludvik, Jernejeva ul. 8; Tomič Rozalija, Kolezijska 19; Waiba Jože, Cesta v Rožno dolino 20.

Radio Ljubljana

SREDA, 8. AVGUSTA 1945. 6.00-6.30: Jutrjnji koncert malega orkestra. 6.30-6.45: Napoved časa in izvešček iz poročil. 6.45-7.00: 7.00: Vojaške godbe na ploščah. 7.00 do 7.05: Pregled sporoda in objave. 7.05 do 7.30: Slovenske narodne, umetne in partizanske pesmi. 7.30-7.45: Napoved časa in poročila. 7.45-8.00: Delbes: Bala. 12.00-12.15: Sovjetske pesmi. 12.15-12.30: Pregled tiska. 12.30-13.00: Nastop jugoslovanskega odseka XXXII. divizije II. Jugoslovanske armade: folklorne in partizanske pesmi. 13.00-13.20: Napoved časa, poročila in objave. 13.20-14.00: Zložnja Ljubljane. 18.00-19.15: Poročilo komisije za ugotavljanje vojnih zločinov okupatorjev in njih hlapcev. 18.15-19.00: Simfonični koncert: Handel: Concerto grosso v D-duru. Roussel: Simfonija v 8. tonu. 19.00-19.45: Literarna ura. 19.45 do 20.00: Slikebe urških in bolgarskih avtorjev. 20.00-21.00: Koncert malega orkestra Radia Ljubljane pod vodstvom prof. Karla Jeraja. 21.00-21.20: Napoved časa, poročila, objave in pregled sporoda. 21.20-21.45: Pesna glasba. 21.45-22.00: Božjo: 15 veseelih minut. 22.00-22.15: Oudja za tovaršje v tabočiših po Nemčiji. 22.15-23.00: Koncert vojaške godbe I. proletarske divizije, vodi Mociljo Filipovič.

Iz mestnega odseka za preskrbo:

Delitev živil za avgust

Potrošniki okrognege mesta Ljubljane prejmejo na osnovne živilske nakaznice za avgust 1945 ta živila: Moka — za čas od 1. do 15. VIII. 1945 po 2,25 kg bele moka in po 2,25 kg enotne krušne moka na odrezke...

Milo — po 150 gr na osebo na oba odrezka za milo za dobo od 1. do 31. 8. 1945. Kvas — po 25 gr na odrezke kruha za dobo od 1. do 15. 8. 1945.

Trgovci in zadrage prejmejo nakazila za gornje blago v Nakazovalnem oddelku počenši z dnem 9. t. m. vsak dan od 7. do 12. in od 15. do 18. ure po vrstnem redu: Začetne črke od A do G 9. t. m. dopoldne; začetne črke od H do K 9. t. m. popoldne...

Zdravniška potrdila o nosečnosti za pridobitev dodatne nakaznice za noseče žene, ki jih izdajajo zdravniki ali babice, je treba osebno predložiti v potrđite Mestnemu Narodno-osvobodilnemu odboru — zdravstveni odsek (bivši fizikat), Mestni dom, II. nadstropje, soba 8.

DODATNE NAKAZNICE ZA DOJENČKE IN OTROKE V 2. IN 3. LETU STAROSTI

Razdeljevanje posebnih dodatnih živilskih nakaznic za dojenčke, rojene po 1. juliju 1944 (za mesec julij in avgust) in rojene po 1. avgustu 1944 (za mesec avgust) ter za otroke, rojene od 1. julija 1942 do 30. junija 1944 (za mesec julij) bo v pisarnah vseh mestnih četrti NOO v Ljubljani...

»NAŠA ŽENA« poziva Uprava Naša žene poziva vse, ki so prejeli katerokoli številko, tudi kongresno, da poravnajo naročnino. Cene so naslednje: kongresna številka 10 Din, številka 2-3 8 Din, številka 4-5 10 Din.

»ODLITKE« vseh vrst iz medenine, bakra, cinka, aluminija ponovno izdeluje Mariborska livarna in tovarna kovin, J. PENGG, Maribor, Motherjeva ulica 15. Telefon int. 24-13.

REKLAMACIJE ZA AVGUST

Oddelek za osnovne živilske nakaznice (v palači Bata, I. nadst.) sprejema reklamacije strank samo še do vključno sobote 11. t. m.

»ŽIMA« Milan Jager, tovarna žime in ščetk, poziva tem potom vse upnike in dolžnike, da javijo višino terjatve oziroma dolga do 18. VIII. t. l. Po 18. VIII. 1945 javljeni zneski se ne bodo priznali.

Objava Delegat Ministrstva za industrijo in rudarstvo pri »ŽIMA« Milan Jager, tovarna žime in ščetk, poziva tem potom vse upnike in dolžnike, da javijo višino terjatve oziroma dolga do 18. VIII. t. l. Po 18. VIII. 1945 javljeni zneski se ne bodo priznali.

Objava Delegat Ministrstva za trgovino in preskrbo, uprava narodne imovine, poziva tem potom vse, ki imajo napram trdniki

STANE DERGANČ, d. o. z. in zasebniku Staneču Derganu (trgovina barv, lakov itd.) v Ljubljani, Gosposvetka cesta 2 in Pred Skofijo 20 kakršne koli obveznosti ali terjatve, da iste prijavijo delegatu omenjene trdniki do zaključno 1. septembra 1945 bodisi pisмено ali osebno v pisarni v Ljubljani, Gosposvetka c. 2. Na poznejše prijave terjatve se ne bo oziralo.

ZAHVALA. Vsem, ki so na kakršen koli način pomagali pri nabitju odnosno prevozu trupla na nečloveški način ubite Zofke Korčec bodisi, da so izkazali poslednjo čast njenemu spominu — stotera hvala. Posebna zahvala družinam Rožek — Kodela. Žaluječa družine: Korčec, Dovžan, Velušček

VALENTIN KATAJEV ŽENA SPOMINU

»Samo, prosim, vstopite hitro in zaprite vrata za seboj; veste, tukaj letajo dan in noč, je rekel načelnik štaba in srjaiči jekleme barve in z dvema redoma — Leninovim in Rdečo Zvezdo — ter z belimi tanki na širokih frontnih epoletah. Poglelal se je po mesnati, okrogli, gladko obrti modrikasti glavi, močno stisnil oči in iztegnil roko po moji listini. Vzel jo je, jo približal svetilki pod senčnikom iz časopisnega papirja, si nataknil okrogle roženaste naočnike, ki so njegovo temno, rdeče ožgano lice spremenili v staro in dobro, in jo počasi dvakrat prebral od prve do zadnje črke. Potem je listino redoljubno zložil na štiri dele in mi jo vrnil.

»Vem,« je rekel, »sporočili so mi že iz štaba armije. Kako ste potovali? Srečno? Niso bombardirali po poti? Nad nas pa jih je večerj na maršu priletelo dvanaest. Onesposobili so nam šest ljudi in osebni avto. Postajajo aktivni. Tovarišica je z vami?«

Nina Petrovna je vzela iz torbice svojo propustnico in mu jo pomnila. Polkovnik jo je prebral prav tako pazljivo, jo potem zložil, vznil in rekel:

»Kako to, da ste prišli k nam? Ste zašli? Se tudi zgodilo.«

Na kratko je povedala svojo zgodbo. Polkovnik je zavrtel ročaj štabnega telefona v rumeni usnjeni prevleki in rekel v slušalo:

»Dajte mi tuberozo! Tam tuberoza? Govori sedmi. Ali že imate kako zvezo z Jenisejem? No, dajte. Kako je v Moskvi? Hudožestveni teater se je že vrnil?« se je obrnil k meni in takoj, ne da bi počakal na odgovor, rekel v slušalo: »Tam Jenisej? Pri aparatu sedmi. Kdo tam? Zdravstvujte! Ste se že preselili? No, vso srečo! Poslušajte, za kaj gre! Ali ne pričakujete pri vas obiska iz zaledja? Pričakujete? Torej pošljite voz k meni, ona sedi pri meni v avtobusu in posluša, kako pokajo mine. Neprimerno! Nina Petrovna, čisto točno. Eh, vi, gentlemen! Ne vem, kako se je to zgodilo. Bi morali že vi boljše

vedeti. Dobro. Bom povedal. Pri vas je mir? Pri nas za sedaj tudi. Ne vem pa, kako bo jutri. Na svidenje!« Odložil je slušalo in zavrtel ročaj.

»Tako torej, Nina Petrovna, vse je v redu. Jutri zjutraj bodo prišli po vas. Za zdaj pa ne vem, kaj naj vam predlagam. Veste, mi smo na maršu. Niti šotorov nimamo s seboj. Vse je pri drugem vodu. Spimo pod grmiči. Lahko bi vas sicer namestil tukajje, tako rekoč v pisarni. Ampak dvomim, da bi lahko zaspali: enkrat telefon, potem spet pisalni stroj...«

»Ne, ne, prosim, nika se ne trudite, je rekla Nina Petrovna. »Najlepša hvala. Bom rajši prespala na prostem. Saj je tako topla noč.«

»V skrajnem slučaju bi vam lahko dal svoj plašč. Imam čudovito topel plašč iz generalskega sukna. Kar se pa vas tiče, tovariš pisatelj, bi vam tudi svetoval, da zlezete pod kak grmiček. Zadržite! Saj generala tako še ni. Brigade pregleduje. Tanki prav sedaj zavzemajo izhodiščne položaje. Ko bo general prispel, vas bom obvestil. Lahko noč! Upam, da si boste jutri nabrali ogromno vtisov.«

»Ali se kaj obeta?«

»Kako bi vam povedal? Po malem napadamo. On tega, seveda, ne mara, se upira. Treba se je tepsti. Zdajje na primer, je običaj za rečico. Dva kilometra od tod. Nam seveda to ne ugaja. Jutri ga bomo poprosili, da se bo nekoliko odmaknil. Prijetne sanje!«

Polkovnik je zbudil strojevisko. Izpod razkuštranih las ga je pogledala z zaspanimi, otroškimi očmi in srdito položila roke na tipke. Midva vsa odšla in ga pri vratih že slišala narekovati.

»Nov odstavek. V preteklih dneh je bila sovražnikova aviacija zelo aktivna, vejica...«

Luna je sijala še jasneje. Na prosojnem mesečnem nebu se je črno in jasno odražal zapadni greben soteske z zavarovalnimi grmiči in s silueto strazarja, ki je opazoval nebo. Razgrnil sem svoj veliki vojaški plašč po travi poleg jarka. Brez vsake zadržge je Nina Petrovna legla na rob plašča, si pod glavo položila aktovko, skrčila noge in utihnila. Jaz sem legel na nasprotni rob plašča, si pod glavo položil pohodno torbo, uho pa pokrtil s čepico. Bilo je še dovolj tiho. Razume se, tako tiho, kakor je to mogoče ponoči, pred napadom, dva kilometra od sovražnika. Topniški ogenj je skorajda prenehal.

Mali oglasi

Centenje citateje s Stajerske, ki se zanimajo za nakup in prodajo raznih predmetov, naštetih med malimi oglasi, prosijo, da nam v srčno vse informacije, podatkov, naslovov itd. obračajo neposredno na naši podružnici v Celju in Mariboru.

JAVNA BORZA DELA

LJUBLJANA - DELAVSKI DOM Razpoložljiva mesta za moške: 7 hišcem, 6 delavcem za sekanje drv, 8 delavcem minirjem, 2 kleparjem, 1 pljarju, 1 kovaču, 10 stavbenim ključavnicarjem, 8 strojnim ključavnicarjem, 3 elektromonterjem, 2 mizar, pomočnikom, 1 žagarju, 5 stavbenim mizarjem, 1 predil. mojarju, 1 klobučarju, 1 torbarju, 32 čevljarim pomočniki, kom, 6 mlinarjem za olje, 1 krkoalkarju, 65 zidarjem, 190 delavcem k stavbam, 21 tesarjem, 186 pomožnih delavcem, 16 vajencem za različne poklice.

SLUŽBE iščejo

MESTO SKLADIŠČNIKA ali sluge iščem. Zmožen tudi sprejemski poselov. Poudarjam: Poslati na javno borzo dela pod »Nastop tudi izven Ljubljane«. 6548-1 ABITURIENT realne gimnazije z enoletno pisarniško prakso iz knjigovodstva, obvlada srbohrvaščino, francoščino, nemščino in ruščino, išče primerne zaposlitev. Ponudbe pod »Repatriiranec na Javno borzo dela, 6534-1 MONTIR STOKOVNIJAR, za hladilnice in naprave za izdelavo umazega ledu, sprejme službo kot strojnik ali monter. Prezvamem tudi popravila in reševanja hladilnic. Naslov: Lora Brezovar za A. K., Bršljan št. 29, Novo mesto. 6594-1 KLJUČAVNICARSKI DELOVODJA z večletno prakso v strojarstvu in kovinarstvu, vešč tudi nekaj v elektrotehniko išče službo. Naslov: Lora Brezovar, za A. K., Bršljan št. 29, Novo mesto. 6583-1 KATERA OSEBA bi prisrčbela službo mlademu pridnemu dekletu, lepega značaja, ki išče službo, oče, in sestric. Pripravna za kar koli, ima veselje do pisane. Ponudbe na Javno borzo dela pod »Bratec«. 6576-1 KNJIGOVODJA BILANCIST, 40 let star, z dolgoletno prakso, išče ali zamenja svoje dobro mesto v Beogradu za stalno mesto v večjem podjetju v Ljubljani. Ponudbe pod »Enotno knjigovodstvo« na Javno borzo dela, 6574-1 NATAKARICA išče zaposlitev. Gre tudi za prodajalca v slašičarni. Naslov v Javni borzi dela. 6007-1

SLUŽBO določa

MOJSTRA KLJUČAVNICARJA, orodjarje, ključavničarje, kovača, kleparja, mizarja, galvanizerja, delavce in delavke, išče mo. Nastop službe takoj. Za hranilo in stanovanje je preskrbljen. Sava, pod »Griščina na deželce. 6537-2 SAMOSTOJNO GOSPODINJO, ki je že kot taka delovala, tudi starejša, 3 članski družini sprejemem v stalno službo z dobro plačo in ravnanjem. Pismene ponudbe z navedbo sedena njih službo na naslov: Zlender, Dvornja Kova 2/II. 6570-2 ELEKTROMONTERJA za takoj sprejem elektroprojekte v Ljubljani za stalno. Ponudbe na Javno borzo dela. 6540-2 GOSPODIČNO, po možnosti mlado učiteljico, vrtničarico, iščem k 5 letni dečlici. Ponudbe na Javno borzo dela pod »Griščina na deželce. 6537-2 FRIZERSKO POMOČNICO sprejemam tako ali po dogovoru, Salon Nada, Igrška 10. 6570-2 MIZARKE in strgarske pomočnike za les za fina dela iščem. Nastop takoj. V Lisnar Drago, umetna obrt, Jesenice. 6568-2 DVA DIMNIKARSKA POMOČNIKA v starosti od 14 do 16 let, sprejemam. Stanovanje in oskrba pri mojstru. Peter Ivan, dimnikarski mojster, — Hrastnik. 6582-3 2 DELAVCA za razkladanje in zmetavanje je kuriva sprejme v stalno zaposlitev. Cebin, Wolfova 3. 6616-2 POSTREZNICO za dvakrat v tednu sprejem. Plačam dobro. Vprašati Rimska cesta 9/II, vrata 16. 6597-2 GOSPODINJSKO POMOČNICO zaposljuje sprejemem v stalno službo, v garažni deli mesta. — Naslov v Javni borzi dela. 6591-2 POŠTENO DEKLE za pomoč v gospodinjstvu in gostilni sprejemem takoj. Gerbičeva 7. 6607-2

VAJENC I

ZA ŠTIVILJO v Ljubljani bi se rada izučila dekle s Stajerskega. Ponudbe na Javno borzo dela pod »Vestna«. 6544-3 ZLATARSKA VAJENKA, ki ima veselje do del stroje, sprejemam. Naslov pri Javni borzi dela. 6604-3

ZASLUŽEK

KNJIGOVODSTVO — STENOGRAFIJO — ANGLIŠTINO — NEMŠČINO — BLAGO — ZNANSTVO počuje nazorno in uspešno komercialist. Dopsaj upravi »Slov. poroč.« pod »Znanje je moč«. 6536-4

P R O D A M

LIMONO v čaju dobro nadomešča limonin ekstrakt Citrol. Primeste steklene, ploščate, seboj Drogerija Anton KAJI, Zidovska ulica 1. PISALNI STROJ »Adler«, skoraj nov, ugodno napradaj. Ponudbe na podružnico »Slov. poročevalca« v Celju pod »Braje«. 6491-5 KRASNO ŽIVO OBLEKO za srednje postavo prodam. Florjanska ulica 27/II, desno. 6515-5 ZENSKI ZIMSKI PLAŠČ, temnomoderen in muf ter nekaj silk prodam. Naslov v upravi »Slov. poroč.« 6202-5 ŠTRICEVNI RADIOAPARAT, kovček, prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6560-5 LIKER-SERVIS, kristal, krasen, servis za kavo, keramičen, rabljen, belo angora volno in nekaj rožaste prodam ali zamenjam za damsko kolo. Javornikova 3/III, desno. 6557-5 BLAGO za moško obleko, temno, naraščajoči ulici 3/III, desno. 6556-5 DOBRO OHRANJENO SPALNICO iz ledga lesa brez žimnic prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6555-5 KLAVIRSKO HARMONIKO z 80 basov prodam. Pražakova ulica 15, mlekarji. 6587-5 ŠESTICEVNI RADIOAPARAT prodam. Tržaška cesta 24. 6564-5 GLOBOK VOZIČEK, predvojni dobro ohranjen, prodam. Štibernik F. Kračkova ulica 11. do 15. 6548-5 KOMPLETNA SPALNICA napradaj. Informacije: K r a j i, Mencingerjeva 21a. Ogled od 10. do 10. ure od. 6546-5 DAMSKE ČEVLJE št. 39 z nizko peto, črne, prodam. Zabjek 7, Ljublj. 6535-5 MODERNE PLETENE, dobro ohranjene, ugodno prodam ali dam v najem. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6378-5 OTROŠKO ŽELEZNO POSTELOJO z žimnico prodam. Šunjčevič, Brankova ulica 19. 6581-5 TEMNOMODRO MOŠKO OBLEKO zelo dobro ohranjeno, in zimski plašč za srednje postavo, oboje predvojni blago, prodam. Resljeva c. 2, krojaštvo. 6586-5 KRASEN PLEMENSKI BIK zarad. pomenjanja krme napradaj. — Erčič Tomo Dobrava 49. 6586-5 Kitaro, koncertne citre, Klarinet, violino ugodno prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6579-5 OTROŠKO POSTELJICO, bele, tri, les, prodam. Tržaška ulica 11/II, desno. 6578-5 MOŠKO KOLO, ohranjeno, prodam ali zamenjam za dirkalno. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6577-5 PLATNO ZA KAPNE, 180 cm široko, prima predvojni blago, 5 dobar, prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6573-5 KOZARCE z 3 del. pripravne za gostilno, prodamo. »Znaj«, Šmartinska cesta 28. 6572-5 1 LETO STARO TELICO prodam. Brdo pri Kranju. 6571-5 RJAVA BLUZA iz čiste jap. svilu, belo obleko, rdeče čevlje št. 37, prodam. Ogled od 1. do 5. ure. Resljeva c. 2, 4/II, desno. 6614-5 KOMBINEZE, HLAČKE in svilu za obleko prodam ali zamenjam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6613-5 DAMSKI DEŽNI PLAŠČ, polnolpna nov, prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6596-5 ZAVESNE, bele, za 1 okno, 2 m kloba za očetjo, pribor, krom, za 6 oseb prodam. Naslov v upravi »Slov. poroč.« 6595-5 ZENSKÉ ČEVLJE, usnjene prodam. Naslov v upravi »Slov. poroč.« 6594-5 ŠPORTNI VOZIČEK v dobrem stanju prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6596-5 4 SPORNJE RUJHE, dobro ohranjene, prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6605-5 ŠIVALNI STROJ, pogrezljiv, predvojni, prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6602-5

K U P I M

KNJIGARNA Dolžan Janez kupi vsako slovo deknice Knjiž. Stritarjeva ul. 2. 9-6-6 DALJNOGLED-TRILEDER, dobro ohranjen, prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6432-6 SLOVENSKO in tuje leposlovje ter ostale izvorne knjige in prevode kupuje Janez Dolžan. Knjižarnica: Stritarjeva ul. 407-6 PSA OVIČKA, mlada, ali dobermana, čiste rase, kupim. Alojz Pečelnik, Jezsko, Podkraj. 6492-6 STEKLENICE, Franc-Jozevove, čiste, kumpimo, Drogerija Kanc, Zidovska ulica št. 1. 6554-6 RADIOAPARAT, močan, dobro ohranjen, kupim. Več v trgovini Levstek, Poljanška 15. 6593-6 VRTALNI STROJ za kolarja in skobeljni stroj, rabljen in nov, kupim. Valentin Nemec, kolar, Domžale. 6590-6

ZAMENJAM

KOLESARJI, POZORI! Dirkalno kolo z zamke »Diamant« in brezhitnem stanju in z rezervnim tabularjem zamenjam za radio ali žensko kolo, odnosa dobrih. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6495-7 ZICNO PNEVMATIKO, novo, zamenjam za navadno. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6538-7 SIVE SEMIS SALONARJE št. 37, nove, zamenjam za enake ali črne št. 37/6. Obična Hilska ulica 12a/II. 6595-7 GOZDERJE, teče, št. 42 zamenjam za lažje št. 43. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6551-7 3 m BLAGA, svetlo-drap, za damski plašč. Pavlin, Ciri-Medovdova 53. 6585-7 GLOBOK VOZIČEK v novem stanju, predvojni material, zamenjam za moško ali žensko kolo. Novo otroško pesteljo zamenjam ali prodam. Ogled po 6. uri. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6562-7

PISALNI STROJ v kovčgu zamenjam

za boljše športno moško ali žensko kolo. Ostanek plačati v denarju. Ponudbe na upravo »Slov. poroč.« pod »Nov stroj«. 6552-7 TOBAK v LISTIH zamenjam za protivrednost ali prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6591-5 DAMSKO KOLO zamenjam za krzen plašč event. prodam. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6603-7

P O S E S T

VINOGRADNO POSESTVO, prvotno, dobičkasno, veliko 50 orazolov, z modernimi, novimi poslopi, proda z inventarjem vred približno Janko Zman. Plov. Sarpapl p. Mašjevo, 6103-8 KUPO-PRODAJO, zamenjavo nepremičnin in njih upravo posreduje vestno in hitro. Realiteta pisarna Z a j e c Andrej, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 10. telefon 34-88. 6483-8 MODERNO BEOGRADSKO HISO zamenjam za enako v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Slov. poročevalca« pod »2 nadstropja«. 6601-8

V N A J E M

VINSKO SKLADIŠČE vzajem v najem. Ponudbe na upravo »Slov. poročevalca« pod »Vino«. 6547-9 VEČJO DELAVNICO, pripravno za mizarstvo in lesostrugarsko obrt, s pravnimi prostori za les, vzajem v najem v Ljubljani ali na drugi lokaciji. Pismene ponudbe na naslov: Višnar, Krakovski napis št. 10, Ljubljana. 6569-9

STANOVANJE išče

STANOVANJE, 2 sobi in kuhinjo v sredini mesta zamenjam za enako na Kodeljevem ali v okolici sv. Jožefa t. k. P. Jasmilja daje Šaljvic, Hilska ul. št. 19. 6483-3 2 SOBI, kuhinjo in kopalnico, po možnosti v centru, iščem za takoj. Ponudbe na upravo »Slov. poročevalca« pod »Kopalnica«. 6541-10 VEČJE MODERNO STANOVANJE v Mariboru zamenjam za enako v Ljubljani. Ponudbe na upravo »Slov. poročevalca« pod »Brzo«. 6598-10

S O B O I Š Č E

SOBO ZA ŠIRAMOMO sobne oprave iščem za nekaj mesecev. Ponudbe na upravo »Slov. poroč.« pod »Suha«. 6550-3 OPREMljENO SOBO v mestu iščem. P. možnost sodeparta klavirja. Ponudbe na upravo »Slov. poroč.« pod »Cista in reč«. 6542-12 DVE PRAZNI SOBI iščem za takoj ali za pozneje. Ponudbe na upravo »Slov. poročevalca« pod »Plačam točno in dobro«. 6612-12 OPREMljENO SOBO v središčni mesta ali pa ne predalet od njega išče ves dan odsotna uradnica. Ponudbe na upravo »Slov. poroč.« pod »Poštena in značaj«. 6612-12 OPREMljENO SOBO, po možnosti s posebnim vchodom, išče sodni uradnik. Ponudbe na upravo »Slov. poročevalca« pod »Sem miren in skromen«. 6610-12 OPREMljENO SOBO s dvema posteljima išče miren gospod, ki se poročil. Ponudbe na upravo »Slov. poroč.« pod »Praženo SOBO, skromno in značaj, išče nameščenika, ki je ves dan zaposlena v trgovini. Ponudbe na upravo »Slov. poročevalca« pod »Skromna«. 6608-12

S O B O O D D A

HISNIKA-MIZARJA, ki bi v prostem času kaj popravil, žena pa bi pomagala pri pranju in v vrtu, sprejemam. Ponudbe na upravo »Slov. poroč.« pod »Mizar in perica«. 6410-13 LEPO SOBO in kabinet, opremljeno odda Ogrič, Zelnikarjeva 20. 6559-13 SOBO, prazno, odlično brezplačno. Tavčarjeva, Božja ulica 27. Vprašati od 2. ure pop. 6587-13

R A Z N O

DEČKA, 12 let starega, oddam za svojega. Ponudbe na upravo »Slov. poročevalca« pod »Deček«. 6561-14 DAMSKO ŽAPESTNO URO z rdečim usnjanim pasom sem izgubila od Medvedove, Javornikova ulice do pivovarne Union in s tramvajem do Evrope. Najditej naj jo odda pri Krisperju, Mestni trg, proti nagradi. 6558-14 VEČJA VSOTA DENARJA je bila izgubljena na cesti Podpeč-Stromer. Najditej se naproči, da sporoči na naslov: Mazl, Podpeč-Jezero. 6555-14 PREDVLEKO za sedež kolesa sem izgubila. Ker ni moja last, prosim najditejta, da jo vrne proti nagradi in upravi »Slov. poročevalca«. 6580-14 ŽAPESTNO URO z verzičco sem izgubila v Lipičevi ulici. Ker mi je drag spomin, prosim poštenega najditejta, da jo vrne na Poljanski c. 50. 6543-14 ZENSKI SUKNJIK, siv, s stanovanjskimi ključi sem izgubila od Zvezde do Vrtače. Poštenega najditejta naprošam, da vrne vse na upravo »Slov. poročevalca«. 6539-14 KRAVO dobro mlekarico vzajem v tejo za kremo kot predplačilo. Ponudbe na upravo »Slov. poročevalca« pod značko »1 leto«. 6494-14 ODREZKI ŽIVILSKIH NAKAZNICO za julij so bili izgubljeni. Prosim najditejta, da jih vrne v trgovino Mencinger, Sv. Petra cesta 22. 6580-14 POZIVI Svojec padlih snov, ki so bili prislino zaposleni na štampovnem mestu in so postali žrtve napada iz zraka dne 26. avgusta 1944 ter bili pokopani v skupnem grobu na Vrhniki, naj se javijo v štabu v Mariboru v Ljubljani, Milčinskega ulica 59, v svrhu dogovora za postavitev spomniške plošče. 6600-14

OBJAVA. Brivsko frizerski salon Weber,

dvoršče Pigovec, zopet redno postavlja. 6588-14 200 DIN, legitimacija in razni drugi dokumenti, mi je bilo ukradeno pred trgovino Hvala v Kamniku iz torbice na kolesu. K o c i Frančiška, Ribčev š. 92. 6615-14 NAOČNIKE, sončne, z dioptrijsko — sem izgubila v Frankopanski ulici. Naočniki so zame življenjsko važni, zato prosim najditejta, da jih vrne. Naslov v upravi »Slov. poročevalca«. 6599-14 LISTNICO sem izgubil ali pa mi je bil pomotoma vzeta z vsebino več 3000 din, legitimacije in različnih listin, mi od Ljubljane do Mengša 6. 8. t. l. Poštenega najditejta naprošam, da jo odda proti nagradi Janezu Krcpnu, Dvorje 57, p. Cerklje. 6563-14

Vsem znanec in prijateljem sporočam, da je naš brat in svak

France Puncuh bivši jug. vicekonzul padel v Varšavi v bojih jeseni 1944. Najle mu bo lahka bratska poljska zemlja! Varšava, Beograd, Split, Ljubljana, Rodbine Puncuh, Winkler

Nezprosna usoda nam je iztrgala iz naše srede nadvse ljubljenskega moža, očeta in sina

Milana Kocjana dolgoletnega ravnatelja Keramične tovarne in Premogovnika v Libolah Pogreb bo v sredo 8. t. m. v Šoštanju, Šoštanj, 7. avgusta 1945. Štefanija Kocjan, soproga; Vita in Ajda, hčerki, in ostalo sorodstvo.

S portim sročem naznanjamo žalostno vest, da nas je daleč od doma nenadoma zapustil naš naj vse ljubljeni nenadomestljivi sin in brat

Lojze Ulčar načelnik ljubljanskih pionirjev. Ljubljana, dne 7. avgusta 1945. Globoko žaluječa oče in mati ter brat Drago in sestra Slava.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm sporočam, da mi je nenadoma umrl moj dragi mož

Ivan Skale policijski nadzornik v pok. Pogreb bo v četrtek ob 5. uri z Zal. kapele sv. Jožefa. Žaluječa žena Josipina Skale in ostalo sorodstvo.

Po dolgi bolezni in trpljenju nas je za vedno zapustila naša preboba, nepozabna mama, sestra, teta in svakinja

Nežka Bernik, roj. Bokal Pogreb drage pokojnice bo v sredo 8. avgusta 1945 ob 5. uri popoldne iz hitre žalosti na farno pokopališče v Skofji Loki. Žaluječi soprog: Alojz; otroci: Nežka, Vinko, Stanko, Lojze, Tinče, Mimica, Janez ter ostalo sorodstvo.

Sporočamo žalostno vest, da je naš dolgoletni ravnatelj

Milan Kocjan nenadoma preminul. Prijubljen je bil pri nameščenih kakor tudi pri delavcih in ga bomo ohranili v častnem spominu. Pogreb bo v sredo, dne 8. t. m. Šoštanju. Liboje, dne 7. avgusta 1945. Keramična tovarna Petrovec in Premogovnik Liboje.

V soboto popoldne je po dolgi bolezni umrla naša ljuba mama

Marija Göstl vdova po primariju umobolnice v p. Za poklonjeno cvetje, spremstvo na zadnji poti in izraze sočutja iskrena hvala. Maša žalujočica bo v soboto 11. t. m. ob 8. uri v cerkvi Marijinega Oznanjenja, Ljubljana, dne 8. avgusta 1945. Ing. arh. Pavel Göstl z ženo in hčerki.

Smrt našega dragega vodje! — Globoko nam je potrla popolnoma nepričakovano, pretresljiva vest, da je večerj, v nedeljo dne 5. avgusta v Beogradu, kot žrtev zavrtnne bolezni umrl naš dragi in priljubljeni vodja, tovariš

Lojze Ulčar bančni uradnik Ljubljana, dne 7. avgusta 1945. Bežigraski pionirji.

V neizmerni žalosti javljamo vsem sorodnikom in znanecm, da je 20. julija preminul naš plemeniti naš vse ljubljeni in nepozabni sin in brat

Leo Wölling bančni uradnik Njegovo truplo počiva začasno v Št. Vidu nad Ljubljano. Ljubljana, 4. avgusta 1945. Globoko žaluječa mati in sestre.